# ODLUKE

## ODLUKA KOMISIJE (EU) 2015/162

**od 9. srpnja 2014.**

**o državnim potporama SA.36612 (2014/C) (ex 2013/NN) koje je provodila Latvija za Parex**

*(priopćeno pod brojem dokumenta C(2014) 4550)*

**(Vjerodostojan je samo tekst na engleskom jeziku)**

**(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

nakon što je pozvala zainteresirane strane da iznesu svoje primjedbe u skladu s gore navedenim odredbama ([1]),

budući da:

### 1. POSTUPAK

#### 1.1. Prethodne mjere u korist Parex banke

(1) Latvija je 10. studenoga 2008. obavijestila Komisiju o paketu mjera državnih potpora u korist društva AS Parex banka (dalje u tekstu „Parex banka") čija je svrha bila podržati stabilnost financijskog sustava. Komisija je privremeno odobrila te mjere 24. studenoga 2008. ([2]) (dalje u tekstu „Prva odluka o spašavanju") na temelju obveze koju je Latvija preuzela da dostavi plan restrukturiranja Parex banke u roku od šest mjeseci.

(2) Na temelju zahtjeva Latvije, Komisija je odobrila dva skupa promjena mjera potpore koje se odnose na Parex banku odlukama od 11. veljače 2009. ([3]) (dalje u tekstu „Druga odluka o spašavanju") i 11. svibnja 2009. ([4]) (dalje u tekstu „Treća odluka o spašavanju").

(3) Latvija je 11. svibnja 2009. obavijestila o planu restrukturiranja za Parex banku. Odlukom od 29. lipnja 2009. ([5]) Komisija je donijela preliminarni zaključak da prijavljene mjere restrukturiranja predstavljaju državnu potporu Parex banci i izrazila je sumnju u spojivost te mjere s unutarnjim tržištem. Uslijed toga, Komisija je odlučila pokrenuti postupak iz članka 108. stavka 2. Ugovora i zatražila je od Latvije da dostavi potrebne informacije za ocjenjivanje spojivosti potpore s unutarnjim tržištem.

(4) Između 11. svibnja 2009. i 15. rujna 2010. Latvija i Komisija u nekoliko su navrata razmijenile informacije i razgovarale o restrukturiranju Parex banke. U tom je razdoblju Latvija nekoliko puta ažurirala plan restrukturiranja Parex banke.

(5) U planu restrukturiranja predviđeno je razdvajanje Parex banke u novoosnovanu takozvanu „dobru banku" pod nazivom AS Citadele banka (dalje u tekstu „Citadele"), koja će preuzeti sva poslovna sredstva i određena neposlovna sredstva ([6]), i takozvanu „lošu banku" (dalje u tekstu „Reverta" ([7])) koja je zadržala preostala neposlovna sredstva i nekvalitetnu aktivu. Razdvajanje je izvršeno 1. kolovoza 2010.

---

([1]) Odluka Komisije SA.36612 - 2014/C (ex 2013/NN) (SL C 147, 16.5.2014., str. 11.).
([2]) Odluka Komisije NN 68/08 (SL C 147, 27.6.2009., str. 1.).
([3]) Odluka Komisije NN 3/09 (SL C 147, 27.6.2009., str. 2.).
([4]) Odluka Komisije N 189/09 (SL C 176, 29.7.2009., str. 3.).
([5]) Odluka Komisije C 26/09 (ex N 289/09) (SL C 239, 6.10.2009., str. 11.).
([6]) Posebno naplativi zajmovi zajmoprimcima koji se nalaze u Zajednici neovisnih država („ZND"), litavska podružnica, ogranci u Švedskoj i Njemačkoj i poduzeća za upravljanje bogatstvom od kojih potonja uključuju švicarsku podružnicu.
([7]) Loša je banka nakon razdvajanja 1. kolovoza 2010. prvotno zadržala ime Parex banka, ali je u svibnju 2012. promijenila ime u „AS Reverta".

(6) Odlukom od 15. rujna 2010. ([8]) (dalje u tekstu „Konačna odluka o banci Parex"), Komisija je odobrila plan restrukturiranja Parex banke, na temelju obveza koje su preuzela latvijska nadležna tijela koje su dostavljene 3. rujna 2010.

(7) Odlukom od 10. kolovoza 2012. (dalje u tekstu „Odluka o izmjeni") ([9]), Komisija je, na zahtjev Latvije, odobrila izmjene tri obveze iz Konačne odluke o banci Parex. Tim izmjenama ostvareno je sljedeće: 1) produžen je rok za raspolaganje zajmovima u zemljama ZND-a ([10]) do 31. prosinca 2014.; 2) povećana je gornja granica za minimalne zahtjeve adekvatnosti kapitala dopuštene za banku Citadele na razini banke i grupacije i 3) dopušteno je prenošenje neiskorištenih gornjih granica za posuđivanje iz prethodnih godina, uz poštovanje početnih gornjih granica za tržišni udio.

(8) Komisija napominje da je 5. lipnja 2014. Latvija iznimno prihvatila donošenje ove odluke na engleskom jeziku.

### 1.2. **Formalni istražni postupak**

(9) Dana 1. listopada 2013. Latvija je dostavila zahtjev za daljnje izmjene Konačne odluke o banci Parex tražeći odgodu roka za prodaju Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom u okviru banke Citadele ([11]). Tijekom ocjene tog zahtjeva za izmjenu, Komisija je utvrdila da je Latvija odobrila državnu potporu bankama Parex i Citadele koja premašuje mjere potpore koje je odobrila Komisija.

(10) Između […] (*) i 4. ožujka 2014., Komisija i Latvija u nekoliko su navrata razmijenile informacije o tim dodatnim mjerama potpore. Latvija je dostavila informacije i dokumente 30. listopada 2013., 31. siječnja 2014. i 4. ožujka 2014. (uključujući revidirani plan restrukturiranja za Parex banku).

(11) Komisija je od 11. studenoga 2013. također primala mjesečne obavijesti o napretku Latvije u pogledu prodaje banke Citadele, a taj je postupak započeo u listopadu 2013.

(12) Odlukom od 16. travnja 2014. (dalje u tekstu „Odluka o pokretanju postupka") ([12]) Komisija je obavijestila Latviju da je, nakon pregleda svih informacija koje su dostavila latvijska nadležna tijela, odlučila pokrenuti postupak iz članka 108. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu „Ugovor"). U Odluci o pokretanju postupka Komisija je također pozvala zainteresirane strane da dostave svoje primjedbe na potporu i primila je jedan podnesak 23. svibnja 2014.

(13) Latvija je obavijestila Komisiju da iz razloga hitnosti iznimno prihvaća donošenje ove odluke na engleskom jeziku.

## 2. **OPIS**

### 2.1. **Predmetni poduzetnik**

(14) Parex banka bila je druga najveća banka u Latviji koja je na dan 31. prosinca 2008. imala ukupnu imovnu od 3,4 milijarde LVL (4,9 milijardi EUR). Parex banka osnovana je 1992. U studenome 2008. Latvija je stekla 84,83 % temeljnog kapitala banke od dvaju najvećih dioničara po simboličnoj ukupnoj kupovnoj cijeli od 2 LVL (oko 3 EUR), što je bila mjera državne potpore koju je Komisija odobrila u prvoj i drugoj odluci o spašavanju. Nakon dokapitalizacije koja je odobrena odlukama o spašavanju, Latvija je dalje povećala svoj udio u Parex banci na oko 95 % injekcijom dodatnih 140,75 milijuna LVL u svibnju 2009. u okviru mjere koju je odobrila Komisija u Trećoj odluci o spašavanju.

(15) U travnju 2009. Europska banka za obnovu i razvoj (dalje u tekstu „EBRD") stekla je 25 % temeljnog kapitala Parex banke plus jednu dionicu. Nakon razdvajanja Parex banke na „dobru banku" i „lošu banku" u 2010., zajedno s naknadnim promjenama dioničarske strukture, dioničari banke Citadele sada su Latvija (75 %) i EBRD (25 %), a dioničari banke Reverta su Latvija (84,15 %), EBRD (12,74 %) i ostali (3,11 %).

([8]) Odluka Komisije 2011/364/EU (SL L 163, 23.6.2011., str. 28.).
([9]) Odluka Komisije SA.34747 (SL C 273, 21.9.2013., str. 1.).
([10]) Što se odnosi na zajmove zajmoprimcima koji se nalaze u zemljama ZND-a.
([11]) Poslovna jedinica za upravljanje bogatstvom sastoji se od sektora za upravljanje privatnim kapitalom banke Citadele, podružnica za upravljanje imovinom i društva AP Anlage & Privatbank AG, Switzerland.
(*) Poslovna tajna
([12]) Vidjeti bilješku 1.

(16) Detaljan opis Parex banke do trenutka Konačne odluke o banci Parex nalazi se u uvodnim izjavama 11. do 15. te Odluke.

### 2.2. **Mjere potpore odobrene za banke Citadele i Reverta**

(17) Parex banci odobren je niz mjera potpore koje je Komisija odobrila u prvoj, drugoj i trećoj odluci o spašavanju (dalje u tekstu „odluke o spašavanju") te u Konačnoj odluci o banci Parex.

(18) U planu restrukturiranja koji je Komisija odobrila u Konačnoj odluci o banci Parex predviđeno je da će se pomoć za spašavanje koju je Komisija prethodno odobrila produžiti do kraja razdoblja restrukturiranja i podijeliti između banaka Citadele i Reverta. U Konačnoj odluci o banci Parex također je odobrena dodatna potpora za restrukturiranje za banke Reverta i Citadele. U njoj je također predviđen mehanizam za korištenje potpore koji je privremeno odobren odlukama o spašavanju nakon razdvajanja Parex banke u pogledu:

(a) potpore za likvidnost u obliku državnih pologa za banke Citadele i Reverta ([13]);

(b) državnih jamstava za obveze banaka Citadele i Reverta ([14]);

(c) državne dokapitalizacije banaka Reverta i Citadele ([15]); i

(d) mjera za otkup imovine za banku Citadele ([16]).

## 3. **OSNOVE ZA POKRETANJE FORMALNOG ISTRAŽNOG POSTUPKA**

### 3.1. **Dodatne mjere koje je Latvija provodila za banke Parex banka, Citadele i Reverta**

(19) Na temelju izvješća koje je 29. kolovoza 2013. dostavio Povjerenik za praćenje izvršenja obveza ([17]) te dokumenata i informacija koje je dostavila Latvija od listopada 2013., činilo se da je Latvija primijenila sljedeće mjere bez dostavljanja prethodne obavijesti Komisiji:

(a) Latvija je 22. svibnja 2009. Parex banci odobrila podređeni zajam od 50,27 milijuna LVL (koji se može kvalificirati kao kapital 2. kategorije) s dospijećem od 7 godina, odnosno do 21. svibnja 2016. (dalje u tekstu „prva mjera"). Dospijeće tog podređenog zajma premašuje maksimalno dospijeće od pet godina utvrđeno u Prvoj odluci o spašavanju i potvrđeno u Konačnoj odluci o banci Parex;

(b) Latvija je 27. lipnja 2013. banci Citadele dodijelila dodatno 18-mjesečno produljenje roka dospijeća (dalje u tekstu „druga mjera") od 37 milijuna LVL podređenih zajmova (od ukupno 45 milijuna LVL koje je Latvija držala u tome trenutku) ([18]). Latvija nije obavijestila Komisiju o produljenju dospijeća podređenih zajmova.

([13]) Uvodne izjave 55. – 57. Konačne odluke o banci Parex.
([14]) Uvodne izjave 58. – 61. Konačne odluke o banci Parex.
([15]) Uvodne izjave 62. – 68. Konačne odluke o banci Parex.
([16]) Uvodne izjave 69. – 70. Konačne odluke o banci Parex.
([17]) Povjerenik za praćenje izvršenja obveza imenovan je u okviru mandata koji su potpisale banke Reverta i Citadele te latvijska nadležna tijela 28. veljače 2011. Povjerenik za praćenje izvršenja obveza dostavio je dvogodišnja izvješća o praćenju kojima je obuhvaćen prethodni semestar počevši od semestra koji je završio 31. prosinca 2010.
([18]) Nakon razdvajanja Parex banke, 1. kolovoza 2010. osnovna je banka Citadele. Konačnom odlukom o banci Parex odobren je prijenos na Citadele svih podređenih zajmova koju su prethodno odobreni Parex banci. U trenutku razdvajanja Latvija nije odobrila Parex banci kapital 2. kategorije niti ga je mogla odobriti, kako je detaljno opisano u uvodnoj izjavi 21. Oduke o pokretanju postupka.
EBRD se 3. rujna 2009. složio refinancirati dio podređenog zajma koji je Latvija prethodno odobrila Parex banci. Na dan 31. prosinca 2009. podređeni zajmovi koje je Latvija odobrila Parex banci iznosili su 37 milijuna LVL, dok je podređeni zajam koji je refinancirao EBRD iznosio 13 milijuna LVL.
U trenutku razdvajanja Latvija je preuzela 8 milijuna LVL od 13 milijuna LVL podređenog zajma kod EBRD-a, Na dan 1. kolovoza 2010. ukupan iznos podređenih zajmova Latvije iznosio je 45 milijuna LVL (s različitim rokovima dospijeća), dok je zajam EBRD-a iznosio 5 milijuna LVL.

(c) Osim toga, od 2011. Latvija je Reverti dala potporu za likvidnost iznad najvećeg dopuštenog iznosa koji je Komisija odobrila u Konačnoj odluci o banci Parex (dalje u tekstu „treća mjera"), za osnovni i najgori mogući scenarij ([19]).

(20) Na temelju informacija koje su bile dostupne Komisiji u trenutku donošenja Oduke o pokretanju postupka, u pogledu prve i druge mjere, Komisija je sumnjala u njihovu spojivost s unutarnjim tržištem, budući da:

(a) u izvornoj ocjeni usklađenosti podređenih zajmova koje je odobrila Latvija, petogodišnji rok dospijeća zajmova smatrao se najkraćim nužnim rokom i stoga se mogao smatrati usklađenim na toj osnovi; i

(b) nisu dostavljeni novi argumenti kojima bi se opravdalo zašto je duže dospijeće zapravo nužan strogi minimum.

(21) Osim toga, u trenutku donošenja Odluke o pokretanju postupka nisu navedeni dovoljni argumenti kojima se dokazala usklađenost treće mjere.

(22) Na toj osnovi, Komisija je pokrenula službeni istražni postupak u skladu s člankom 13. stavkom 1. i člankom 4. stavkom 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 ([20]), u pogledu nezakonite potpore dodijeljene u okviru prve, druge i treće mjere opisane u uvodnoj izjavi 19.

### 3.2. **Povreda obveze prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom u okviru banke Citadele**

(23) Latvija također nije ispunila svoju obvezu koja je zabilježena u Konačnoj odluci o banci Parex o prodaji Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom banke Citadele do 30. lipnja 2013. bez Povjerenika za praćenje prodaje ili do 31. prosinca 2013. s Povjerenikom za praćenje prodaje (dalje u tekstu „četvrta mjera") ([21]). Tim je povrijeđena obveza prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom banke Citadele do tih rokova.

(24) U Odluci o pokretanju postupka Komisija je zaključila da povreda obveze opisane u uvodnoj izjavi 21. predstavlja zlouporabu potpore. Stoga je Komisija odlučila pokrenuti službeni istražni postupak zbog zlouporabe potpore u skladu s člankom 16. Uredbe (EZ) br. 659/1999.

## 4. **PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA**

(25) Nakon donošenja Odluke o pokretanju postupka Komisija je zaprimila primjedbe jedne osobe koja nije dostavila dokaze o tome da se može smatrati zainteresiranom stranom, odnosno, stranom na čije bi *vlastite* interese mjera mogla utjecati (na primjer, konkurenti ili trgovinska udruženja ([22])) ili da je djelovala u ime zainteresirane strane.

(26) Zaprimljene primjedbe odnosile su se na navodne nezakonite postupke Parex banke i nisu se odnosile na prvu, drugu ili treću mjeru koje je Latvija provela u pogledu banaka Parex, Citadele i Reverta, kao ni na četvrtu mjeru. Te se primjedbe u biti odnose na činjenice i informacije koje nisu izravno povezane s provedbom pravila državnih potpora u predmetnom slučaju. Stoga su za potrebe ocjene izvršene u ovoj odluci zabilježene i tretirane kao generički podaci o tržištu.

## 5. **PRIMJEDBE LATVIJE O SLUŽBENOM ISTRAŽNOM POSTUPKU**

(27) Nakon donošenja Odluke o pokretanju postupka, Latvija je 26. svibnja 2014. dostavila primjedbe u vezi sa sumnjama Komisije u pogledu usklađenosti prve, druge i treće mjere te u pogledu povrede obveza prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom banke Citadele.

([19]) To je detaljnije opisano u uvodnoj izjavi 21. Odluke o pokretanju postupka.
([20]) Uredba Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 83, 27.3.1999., str. 1.).
([21]) Vidjeti uvodnu izjavu 73. Konačne odluke o banci Parex.
([22]) Vidjeti članak 1. točku (h). Uredbe (EZ) br. 659/1999.

(28) Latvija je 30. svibnja 2014. također dostavila ažurirani plan restrukturiranja kojim su bile obuhvaćene informacije i kompenzacijske mjere navedene u odjeljcima 5.1. do 5.5. ove Odluke.

(29) Nakon zahtjeva za informacijama koji je dostavila Komisija, Latvija je 23. lipnja 2014. dostavila dodatne elemente u vezi s drugom mjerom.

### 5.1. **O prvobitnom dospijeću podređenih zajmova koje premašuje uvjete iz odluka o spašavanju i Konačne odluke o banci Parex (prva mjera)**

(30) U svojim primjedbama od 26. svibnja 2014. Latvija tvrdi da je donošenje prve mjere bilo nužno kako bi se Parex banci omogućilo usklađivanje s primjenjivim regulatornim zahtjevima solventnosti i tako spriječilo nepopravljivo urušavanje nestabilnog, međusobno povezanog i međuovisnog latvijskog bankarskog sustava.

(31) Latvija tvrdi da su u trenutku donošenja Prve odluke o spašavanju latvijska nadležna tijela posjedovala ograničene informacije o stvarnoj financijskoj situaciji Parex banke i o kvaliteti njezine imovine. Stoga se u svom prvobitnom zahtjevu Komisiji za odobrenje mjera državne potpore Latvija se obvezala odobriti podređene zajmove s dospijećem od pet godina jer je to dospijeće bilo minimalni zahtjev na temelju kojeg se podređeni zajmovi mogu kvalificirati kao kapital 2. kategorije u skladu s mjerodavnim odredbama latvijskog prava.

(32) Latvija dalje tvrdi da je radi bolje evaluacije financijskog stanja Parex banke, zatražila od poduzeća PricewaterhouseCoopers da pripremi detaljno izvješće o Parex banci koje je završeno 26. siječnja 2009., nakon donošenja Prve odluke o spašavanju.

(33) Latvija istodobno ističe činjenicu da je situacija na tržištu u 2008. – 2009. bila vrlo dinamična i kvaliteta zajmova pogoršavala se brže od očekivanog. Uslijed tog pogoršanja Komisija je donijela tri odluke o spašavanju za Parex banke, a Latvija je dostavila nekoliko verzija plana restrukturiranja Parex banke, od kojih je posljednja prijavljena 11. svibnja 2009. (dalje u tekstu „Plan restrukturiranja iz 2009.").

(34) U tom kontekstu Latvija objašnjava da su pretpostavke i projekcije iz odluka o spašavanju brzo postale zastarjele zbog brzih promjena u gospodarskom okruženju koje su uglavnom uzrokovane globalnom financijskom krizom i smanjenjem povjerenja tržišta u Parex banku. Latvija je stoga zaključila da dospijeće od pet godina za podređene zajmove koje je Latvija odobrila Parex banki više neće biti dovoljno za stabilizaciju krhkog latvijskog bankarskog sustava. Zaista se pokazalo da je Parex banka, koja je u to vrijeme bila sistemski važna banka, trebala dobiti podređene zajmove s dospijećem dužim od pet godina kako bi ispunila svoje zahtjeve solventnosti, a posebice kako bi ispunila primjenjive zahtjeve adekvatnosti kapitala.

(35) U skladu s regulatornim okvirom (na temelju pravila Basel II ([23])) koji se primjenjuje na Parex banku, u trenutku izdavanja podređenih zajmova samo 80 % petogodišnjih zajmova u iznosu od 50,27 milijuna LVL (tj. samo 40,22 milijuna LVL) moglo bi se smatrati kapitalom 2. kategorije. U regulatorne svrhe je bilo potrebno svake godine primjenjivati kumulativni diskontni faktor (ili faktor amortizacija) na iznos podređenih zajmova kako bi se odrazila padajuća vrijednost tih instrumenata kao pozitivnih komponenti regulatornog kapitala. Uslijed toga, petogodišnji zajam je na početku prihvatljiv za potrebe adekvatnosti kapitala samo u iznosu od 80 % cijelog iznosa; na početku druge godine u iznosu od 60 % i tako dalje.

(36) Taj je podnesak Latvija zatim obrazložila usporednim izračunima kojima je pokazala da, u slučaju da je odobrila podređene zajmove na razdoblje od samo pet godina, oni ne bi bili potpuno prihvatljivi kao kapital 2. kategorije od samog početka.

(37) Određivanje dospijeća podređenih zajmova koje je Latvija odobrila Parex banci na sedam godina pokazalo se nužnim kako bi se cijeli iznos od 50,27 milijuna LVL podređenih zajmova koje je odobrila država mogao kvalificirati kao kapital 2. kategorije u razdoblju od 2009. – 2010. čime se Parex banci omogućilo da ostvari svoj ciljni omjer adekvatnosti kapitala. U tablici 1. prikazani su iznosi prihvatljivog kapitala 2. kategorije koji je Parex banka imala na kraju svake godine na temelju roka podređenog zajma od 50,27 milijuna LVL koji je odobren u svibnju 2009.

([23]) Basel II uobičajeni je naziv za „Međunarodnu konvergenciju mjerenja kapitala i kapitalnih standarda: revidirani okvir", okvir u kojem je definiran niz standarda za uspostavu minimalnih kapitalnih zahtjeva za bankarske organizacije, koje je pripremio Bazelski odbor za superviziju banaka, skupina središnjih banaka i nadležnih tijela za superviziju banaka u skupini zemalja G10, koja je prvi standard razvila 1988.

*Tablica 1.*

**Rok podređenog zajma koji je odobren u 2009. i njegova kvalifikacija kao kapitala 2. kategorije (milijuni LVL).**

| Rok dospijeća | 2009. | 2010. | 2011. |
|---|---|---|---|
| 5-godišnji zajam | 40,22 | 30,16 | 20,11 |
| 6-godišnji zajam | 50,27 | 40,22 | 30,16 |
| **7-godišnji zajam** | **50,27** | **50,27** | **40,22** |
| 8-godišnji zajam | 50,27 | 50,27 | 50,27 |

(38) Latvija objašnjava da je 9. lipnja 2009. poduzeće Nomura International (koje je Latvija angažirala u svibnju 2009. da organizira prodaju Parex banke) predstavilo latvijskim nadležnim tijelima strategiju prodaje Parex banke s vrlo agresivnim rokovima i planom da postupak prodaje bude dovršen u 2010. Stoga je bilo nužno da Parex banka u cijelosti ispunjava važeće kapitalne zahtjeve najmanje do kraja 2010.

(39) Naposljetku, Latvija tvrdi da bi, kada bi dospijeće podređenog zajma bilo samo pet godina, Plan restrukturiranja iz 2009. trebao uključivati druge mjere usmjerene na jačanje adekvatnosti kapitala Parex banke (npr. injekcije svježeg kapitala, neposredno produljenje podređenih zajmova itd.). Bez takvih mjera, ulagači bi ostali nezaštićeni i stabilnost latvijskog financijskog sustava bila bi znatno ugrožena.

### 5.2. **O neprijavljenom produljenju roka dospijeća podređenih zajmova (druga mjera)**

(40) U odnosu na drugu mjeru, Latvija tvrdi da je daljnje produljenje dospijeća podređenog zajma bilo nužno zbog regulatornih promjena koje su nastale u 2013. Latvijsko Povjerenstvo za financijsko tržište i tržište kapitala (dalje u tekstu „FCMC") obavijestilo je 1. ožujka 2013. banku Citadele da stopa adekvatnosti kapitala grupacije do kraja 2013. mora iznositi najmanje 10 % u apsolutnim iznosu, dok je preporučena stopa za uklanjanje postojećih i mogućih rizika iznosila […]. Prije ožujka 2013., najmanja potrebna stopa adekvatnosti kapitala iznosila je 8,4 %.

(41) Latvija tvrdi da je druga mjera donesena u dobroj vjeri jer su latvijska nadležna tijela smatrala da je ta mjera u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu jer njenom primjenom državi ne nastaju financijski gubici.

(42) Latvija dalje izjavljuje da je u trenutku donošenja druge mjere u dobroj vjeri smatrala, jednako kao i banka Citadele da je mogućnost za produljenje dospijeća predmetnog podređenog zajma predviđena u mjerodavnim odlukama Komisije i Planu restrukturiranja.

(43) Latvija tvrdi da bi svaki ulagač na tržištu, koji bi se našao u položaju većinskog dioničara Citadele, uložio najveće napore u održavanje vrijednosti svog ulaganja, u najvećoj mogućoj mjeri, i bio bi sklon donositi i provoditi mjere nužne za sprječavanje smanjenja računovodstvene vrijednosti svojeg udjela uslijed toga što banka nije ispunila svoje kapitalne zahtjeve. Da Citadele nije ispunila strože zahtjeve adekvatnosti kapitala koje je u tom trenutku odredio FCMC, time bi se ugrozila stabilnost, održivost i utrživost što bi na kraju utjecalo na mogućnost prodaje u dobrim financijskim uvjetima.

(44) Latvija također predstavlja i suprotni scenarij u kojem nije odobrena druga mjera. U tom protučinjeničnom scenariju ne bi bila zadovoljena preporučena stopa kapitala jer bi stopa adekvatnosti kapitala bila ispod 9,3 % na dan 31. prosinca 2013. u usporedbi s potrebnim minimumom od 10 %.

(45) Latvija također tvrdi da nisu bile izvedive alternativne mjere za jačanje adekvatnosti kapitala banke Citadele (npr. povećanje kapitala ili izdavanje novih podređenih zajmova). Drugim riječima, navodi da Citadele ne bi mogla dobiti podređene zajmove od trećih stranaka u 2013. s obzirom na obvezu latvijskih tijela da prodaju banku Citadele u kratkom roku (tj. do 31. prosinca 2014.). Zbog nesigurnosti u vezi s mogućim kupcem i njegovom budućom strategijom, davatelji podređenih zajmova tražili bi od Citadele da im da prodajnu opciju za svaki odobreni podređeni zajam (klauzula o promjeni kontrole) ([24]). To bi u praksi značilo da bi se smatralo da je stvarno dospijeće takvih podređenih zajmova u trenutku izdavanja kraće od pet godina i stoga se oni ne bi mogli smatrati kapitalom 2. kategorije.

(46) Kao odgovor na zahtjev Komisije za informacijama u vezi s time je li se Latvija obratila EBRD-u u pogledu mogućeg produljenja roka dospijeća podređenih zajmova u vezi banke Citadele, latvijska su nadležna tijela dostavila podnesak 23. lipnja 2014. U tom podnesku ona potvrđuju da se prije odobravanja druge mjere nisu obratila EBRD-u kako bi mu predložila produljenje roka dospijeća izdanih podređenih zajmova. U tom kontekstu potvrđuju da je druga mjera morala biti donesena kako bi se spriječilo da Citadele prekrši nove, strože kapitalne zahtjeve.

(47) Latvija tvrdi da je morala bez odlaganja produljiti rok dospijeća podređenog duga banke Citadele i da nije pregovarala o usporedivom produljenju u vezi s podređenim dugom kod EBRD-a.

(48) Latvija tvrdi da su na njezinu odluku u tom pitanju utjecale sljedeće tri točke.

(a) Nužnost učinkovitog suzbijanja neizbježne povrede novih kapitalnih zahtjeva: banka Citadele izračunala je što joj je potrebno kako bi se kvalificirala za kapital 2. kategorije te je zaključila da bi, za razliku od donošenja druge mjere koja bi obuhvaćala produljenje dospijeća od 18 mjeseci, svaka promjena roka dospijeća podređenog duga u kojem je EBRD stranka zahtijevala mnogo veće produljenje. Razlika je u tome što je glavnica tog zajma bila niža i stoga bi njegov utjecaj na kapitalni položaj banke Citadele bio znatno manji. Latvija također tvrdi da bi produljenje podređenog duga kod EBRD-a podrazumijevalo pregovore s EBRD-om o tom pitanju. Nadalje, s obzirom na razlike u pogledu mjerodavnog prava i cjelokupnu potrebnu pravnu strukturu koja bi se morala uspostaviti, produljenje podređenog zajma u kojem je EBRD stranka uz istodobno produljenje dijela podređenog duga u vlasništvu Latvije zahtijevalo bi složena pravna rješenja.

(b) Latvija naglašava da je u trenutku produljenja također smatrala da bi produljenje roka dospijeća podređenog duga kod EBRD-a otežalo prodaju banke Citadele jer bi u trenutku prodaje postojalo više međusobno povezanih ugovora o podređenom dugu. Smatrala je da bi se time zakomplicirala prodaja banke Citadele jer bi mogla imati posljedice na uvjete za zatvaranje i vjerojatno bi utjecala na povećanje povezanih transakcijskih troškova.

(c) Nadalje, Latvija napominje da bi zbog položaja EBRD-a prema banci Citadele donošenje odluke o produljenju bilo još složenije za EBRD. U svom podnesku od 23. lipnja 2014. navodi da je bila čvrsto uvjerena da bi EBRD u načelu pristao na produljenje dospijeća mjerodavnog instrumenta. Međutim, također potvrđuje da se položaj EBRD-a razlikuje od Latvijina jer je ona većinski dioničar banke Citadele i s obzirom na to može imati odlučujući utjecaj na postupak prodaje i pregovarati s ponuđačima o raznim mogućnostima u pogledu plaćanja podređenih zajmova. Stoga je Latvija priznala da je manjak kontrole EBRD-a nad prodajom banke Citadele mogao imati odvraćajući utjecaj na produljenje roka dospijeća predmetnog zajma ili bi u svakom slučaju uzrokovao dugotrajne pregovore.

### 5.3. **O neprijavljenoj potpori za likvidnost odobrenoj Reverti (treća mjera)**

(49) Latvija i Reverta priznaju da je od prosinca 2010. potpora za likvidnost koju je Latvija odobrila Parex banci (i zatim Reverti) premašila odobrenu gornju granicu likvidnosti koja je propisana u uvodnoj izjavi 55. Konačne odluke o banci Parex. U Odluci o pokretanju postupka navedeno je da je neotplaćena potpora za likvidnost Reverti na dan 31. prosinca 2013. iznosila 362,52 milijuna LVL, čime se gornja granica likvidnosti od 307 milijuna LVL koja je utvrđena za „najgori" scenarij premašuje za 55,52 milijuna LVL.

([24]) Odnosno mogućnost davanja vlasniku podređenog duga prava da od banke traži da ponovno otkupi svoj dug ako bi se većinski dioničari banke promijenili od trenutka izdavanja duga.

(50) Latvija tvrdi da je Komisija u Konačnoj odluci o banci Parex prvobitno odobrila pretvaranje u kapital iznosa od 218,7 milijuna LVL potpore za likvidnost Parex banci. Iznos za pretvaranje kasnije je smanjen u Izmijenjenoj odluci na 118,7 milijuna LVL. Da je iznos od 118,7 milijuna LVL potpore za likvidnost pretvoren u kapital, potpora za likvidnost smanjila bi se i bila bi u skladu s odobrenim granicama. Međutim, stvarno je pretvoreno u kapital samo 49,5 milijuna LVL od 118,7 milijuna LVL potpore za likvidnost. Taj je čimbenik Latvija navela kao glavni razlog za prekomjernu razinu likvidnosti.

(51) Osim toga, Latvija tvrdi da je prekomjerni iznos potpore također rezultat kašnjenja u stvaranju likvidnosti u usporedbi sa stvaranjem likvidnosti predviđenim u trenutku donošenja Konačne odluke o banci Parex. Dužnici koji ne otplaćaju na vrijeme svoje obveze odgađali su plaćanje i zato je naplata gotovine odgođen za oko dvije godine. Latvija smatra da je ta pojava privremena i očekuje da će se prekomjerna potpora za likvidnost smanjiti u razdoblju 2015. – 2016.

(52) Latvija i Reverta svejedno priznaju odstupanje od odobrenih iznosa potpore kao rezultat poteškoća s odgovarajućom dodjelom državnih potpora između odobrene potpore za likvidnost i kapitalnih doprinosa nakon donošenja Odluke o izmjeni.

(53) Nadalje, latvijska nadležna tijela objašnjavaju da bi, u slučaju da je Parex banka (sadašnja Reverta) zadržala svoju bankarsku licencu, Latvija morala ubrizgati više kapitala u Parex banku nego što je izvorno predviđeno (minimalna razina kapitala potrebna u skladu s pravilima o solventnosti bila je veća od maksimalne kapitalne potpore od 218,7 milijuna LVL koja je odobrena u Konačnoj odluci o banci Parex). Na temelju prvobitnog plana restrukturiranja koji je dostavljen Komisiji, gospodarska vrijednost ostvarena raspolaganjem imovinom i pretvaranjem 218,7 milijuna LVL ne bi bila dovoljna Parex banci (Reverti) da ispuni regulatorne zahtjeve adekvatnosti kapitala.

(54) Stoga bi, u slučaju da je zadržala licencu, Parex banci (Reverti) bio potreban dodatni kapital. Nakon oduzimanja bankarske licence, razina dodatne pomoći bila je ograničena na iznos koji je nužan za postupak likvidacije.

(55) Prema navodima Latvije, nakon 31. prosinca 2011. više nije bilo potrebno pretvarati daljnju potporu za likvidnost u kapital jer je Reverti oduzeta bankarska licenca. Za vrijeme razmjene informacija prije donošenja Odluka o izmjenama, Latvija je Komisiji priopćila svoj plan da neće pretvoriti potporu za likvidnost u kapital nakon 31. prosinca 2011. iako nije potvrdila svoju namjeru da to stvarno učini i nije izričito utvrdila i podijelila s Komisijom tehničke posljedice nepretvaranja u kapital. Latvija posebno nije spomenula da se kao rezultat „nepretvaranja" u kapital sredstava koja su već odobrena kao potpora za likvidnost neće smanjiti brzinom koja je propisana u Konačnoj odluci o banci Parex.

(56) Budući da je samo 49,5 milijuna LVL potpore za likvidnost stvarno pretvoreno u kapital do 31. prosinca 2011., a 69,2 milijuna LVL potpore za likvidnost nije pretvoreno u kapital, razina potpore za likvidnost ostala je viša od odobrene za otprilike isti iznos.

(57) Prema navodima Latvije, zadržavanje potpore za likvidnost i izbjegavanje njezina pretvaranja u kapital bila je najmanje opterećujuća mjera za latvijska nadležna tijela i njome se zapravo državna potpora smanjuje na nužan minimum.

(58) Latvija i Reverta potvrđuju da Reverti više nije potreban „svježi novac". S obzirom na nižu iznos potpore za likvidnost koja je pretvorena u kapital, Latvija očekuje da će Reverta zadržati [300-350] milijuna LVL u obliku potpore za likvidnost na kraju 2014., [250-300] milijuna LVL na kraju 2015. i [200-250] milijuna LVL na kraju 2016. i 2017. (nakon likvidacije Reverte). Prema navodima Latvije, ta potpora za likvidnost stoga će premašivati prvobitno odobrenu gornju granicu jer je: i. manji iznos potpore za likvidnost pretvoren u kapital; i ii. očekuje se da će likvidacija Reverte donijeti manje novčanih primitaka od izvorno planiranog.

(59) Nakon nove novčane projekcije u kojoj se odražavaju poteškoće s povratom imovine, Latvija očekuje da će Reverta na kraju postupka likvidacije (31. prosinca 2017.) imati negativno stanje kapitala od [250-300] milijuna LVL.

### 5.4. **O obvezi prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom (četvrta mjera)**

(60) Latvija je započela postupak prodaje banke Citadele u 2011. kako bi ispoštovala obveze koje je preuzela i koje su zabilježene u Konačnoj odluci u banci Parex. U prvom pokušaju prodaje savjetnik je bilo društvo Nomura International, ali zbog značajnih previranja u europodručju uzrokovanih gospodarskom i financijskom krizom u Grčkoj, te zbog pada banaka Sonoras i Krajbanka u Litvi i Latviji, taj pokušaj nije bio uspješan.

(61) Osim toga, u veljači 2013. Latvija je od neovisnog stručnjaka naručila posebnu studiju […] o, između ostalog, učinku prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom na dan naveden u obvezama. Stručnjak je pokazao da je vrijednost dvaju zasebnih subjekata (Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom i preostali dio Citadele) manja od vrijednosti Citadele u cjelini. Zbog toga bi se prodajom Jedinice za upravljanje bogatstvo smanjila računovodstvena vrijednost Citadele i to bi utjecalo na vrijednost dioničara. Različitim projekcijama stručnjak je pokazao da bi se bez Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom „operativna dobit banke smanjila, […]" i da bi se njezin […] pogoršao.

(62) Prema navodima Latvije, na temelju studije stručnjaka, prodajom Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom zasebno od ostatka banke Citadele u 2013. ugrozila bi se održivost banke Citadele i, posljedično, njezina utrživost. Time bi se značajno smanjila sposobnost banke za privlačenje privatnih ulagača u Citadele po razumnoj cijeni. Stoga je drugi postupak prodaje cjelokupne banke Citadele započeo u 2013. uz pomoć društava Société Générale i Linklaters LLP kao vanjskih savjetnika. Dvije metode prodaje o kojima se trenutačno razmišlja uključuju spajanje i preuzimanje („M&A") i početnu javnu ponudu dionica („IPO").

### 5.5. **Kompenzacijske mjere koje je predložila Latvija**

(63) Kako bi se osigurala spojivost s unutarnjim tržištem dodatnih mjera potpore koje je Latvija odobrila bankama Parex banka, Citadele i Reverta putem prve, druge i treće mjere u skladu s pravilima Unije o državnim potporama te zbog neuspješne prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom u okviru banke Citadele do propisanog roka (četvrta mjera), Latvija je predložila niz obveza koje su propisane u uvodnim izjavama 64. do 73.

#### 5.5.1. *Rok za prodaju banke Citadele i Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom*

(64) Latvija i banka Citadele obvezuju se uložiti najveće napore kako bi što prije, a u svakom slučaju prije […] prikupile obvezujuće ponude za prodaju cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele (uključujući Poslovnu jedinicu za upravljanje bogatstvom). Prodaja će biti završena najkasnije do […]. Republika Latvija (i njezin savjetnik) moći će po vlastitom nahođenju odlučiti koja je odgovarajuća struktura i načini prodaje (npr. komercijalna prodaja ili IPO), pod uvjetom da Republika Latvija na kraju proda cijeli svoj udio u banci Citadele najkasnije do […]. U slučaju IPO-a, Republika Latvija obvezuje se dogovoriti obvezujući prospekt s FMCM-om do […].

(65) Latvija i Citadele također se obvezuju osigurati imenovanje povjerenika za prodaju ako do […] ne zaprime obvezujuće ponude, ili u slučaju IPO-a, i s istim ciljem, nije dogovoren prospekt s FCMC-om. U tom će slučaju Republika Latvija poduzeti nužne korake kako bi osigurala da povjerenik za prodaju bude imenovan i stupi na dužnost od […]. Podrazumijeva se također da se financijski savjetnik za prodaju Citadele također može imenovati povjerenikom za prodaju od […]. U slučaju imenovanja povjerenika za prodaju, Latvija i Citadele obvezuju se da će do […] primiti obvezujuće i za sve stranke neopozive ponude i sklopiti obvezujući i neopozivi ugovor o prodaji cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele do […], koja mora biti zaključena najkasnije […].

(66) Latvija i Citadele se nadalje obvezuju da će od […] Citadele […] novu poslovnu djelatnost i preostale poslovne djelatnosti Citadele će […], ako Republika Latvija do […] ne sklopi obvezujući i neopozivi sporazum u kojem je predviđena prodaja do […] cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele ili ako Republika Latvija na temelju IPO-a ne bude mogla prodati cijeli svoj udio u banci Citadele do […].

(67) Latvija i Citadele obvezuju se zaključiti kupoprodajnu transakciju za prodaju cjelokupnog udjela Republike Latvije u banci Citadele do […]. Ako prodaja tog udjela ne bude dovršena do […], obvezuju se da će Citadele […] novu poslovnu djelatnost i preostale poslovne djelatnosti banke Citadele bit će […].

(68) Ako je Citadele […] u nekoj od situacija iz uvodnih izjava 64. do 67., bilo koji dio poslovanja Citadele za koji postoji interes trećih strana može se prodati i Republika Latvija i/ili Citadele mogu ga prenijeti na tu treću stranu (ne dovodeći u pitanje načela […] i bez novih državnih potpora).

5.5.2. *Daljnje smanjenje iznosa odobrenih kapitalnih doprinosa*

(69) U odnosu na Revertu, Odlukom o izmjeni odobreno je pretvaranje državnih depozita i kamata (potpore za likvidnost) u kapital u ukupnom iznosu od 118,7 milijuna LVL. Budući da je do danas u kapital pretvoreno samo 49,5 milijuna LVL potpore za likvidnost, Latvija predlaže da se najveći ukupni iznos kapitala koji Latvija može dodijeliti Reverti s prethodnih 118,7 milijuna LVL odmah i trajno smanji na 49,5 milijuna LVL.

5.5.3. *Obveza jačanja mjera podjele obveza sprječavanjem odljeva novca prema vjerovnicima naslijeđenih podređenih zajmova Reverte*

(70) Latvija potvrđuje da su nužne pojačane mjere podjele obveza kako bi se osigurala spojivost prve, druge i treće mjere s unutarnjim tržištem. Takvim bi se mjerama,među ostalim osiguralo da treće stranke nemaju neopravdanu korist od dodatne državne potpore dodijeljene bankama Reverta i Citadele.

(71) U tu svrhu Latvija se obvezuje pojačati prethodne obveze podjele obveza uključivanjem bivših većinskih dioničara Parex banke, njihovih povezanih poduzeća i ostalih vjerovnika (dalje u tekstu „naslijeđeni vjerovnici podređenih zajmova") koji su odobrili podređene zajmove (dalje u tekstu „naslijeđeni podređeni zajmovi").

(72) Reverta je prekoračila je iznose likvidnosti koji su odobreni u Konačnoj odluci o banci Parex djelomično zbog plaćanja kamata na naslijeđene podređene zajmove. Da Reverta nije platila te kamate ili da su naslijeđeni podređeni zajmovi otpisani odmah nakon Konačne odluke o banci Parex, Latvija možda ne bi morala provoditi prvu, drugu i treću mjeru u mjeri u kojoj su stvarno provedene.

(73) U svjetlu navedenog, Latvija je ponudila objasniti i povećati svoje obveze u odnosu na glavnicu i kamate u pogledu naslijeđenih podređenih zajmova kako slijedi:

(a) banke Citadele i Reverta (bivša Parex banka) te njihova povezana poduzeća neće vlasnicima podređenog duga ili dioničarima, koji nisu latvijska država ili EBRD, platiti kamate, dividende ili kupone na postojeće instrumente kapitala (uključujući povlaštene dionice, dionice B razreda i više i niže instrumente 2. kategorije) (nenaplaćene ili nastale) ili ostvarivati prava kupnje u vezi s njima, dok ili osim ako državna potpora bankama Reverta i/ili Citadele ne bude u potpunosti otplaćena i osim ako za to ne postoji pravna obveza. Ako takva pravna obveza postoji, Latvija se obvezuje što je moguće prije ukloniti tu obvezu (a u svakom slučaju najkasnije do 30. travnja 2015.).

(b) Latvija se također obvezuje da neće otplatiti neplaćene dugove (glavnicu) naslijeđenih podređenih zajmova (osim ako i dok ne budu otplaćene sve državne potpore bankama Reverta/Citadele) koji će biti:

i. podložni obvezujućoj odredbi da plaćanja na temelju naslijeđenih podređenih zajmova neće biti plativa i dospjela; ili

ii. pretvoreni u kapital 1. kategorije bez prava glasa; ili

iii. otpisani;

u mjeri u kojoj je to nužno za pokrivanje negativne neto vrijednosti imovine Reverte i pod uvjetom da postoji pravna osnova.

(c) Latvija će poduzeti sve nužne mjere kako bi osigurala da sve pravne odredbe koje su potrebne za ispunjenje navedenih obveza budu utvrđene najkasnije do 30. travnja 2015.

## 5.6. **Reakcija Latvije na primjedbe treće stranke**

(74) Latvija je 6. lipnja 2014. dostavila svoj odgovor na primjedbe treće stranke koje je primila Komisija. Latvija tvrdi da su navodi iz primjedbi neosnovani i da nisu važni za Odluku o pokretanju postupka. Latvija također odbacuje navode treće stranke i traži da ih Komisija zanemari.

## 6. **OCJENA**

### 6.1. **Postojanje državne potpore nakon novih mjera**

(75) U skladu s člankom 107. stavkom 1. Ugovora, sve potpore koje daju države članice ili koje se daju putem državnih sredstava u bilo kojem obliku, a koje narušavaju ili prijete narušavanjem tržišnog natjecanja stavljanjem u povlašteni položaj određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe nisu spojive sa zajedničkim tržištem ako utječu na trgovinu između država članica.

(76) Mjera se može smatrati državnom potporom ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti: (a) mjera se mora financirati iz državnih sredstava; (b) njome se mora davati selektivna prednost kojom se pogoduje određenim poduzetnicima ili proizvodnji određene robe; (c) mjerom se mora narušavati ili prijetiti narušavanjem tržišnog natjecanja ili ona mora imati mogućnost utjecaja na trgovinu između država članica.

#### 6.1.1. *Prva mjera*

(77) Činjenica da podređeni zajmovi koje je Latvija odobrila Parex banci predstavljaju državnu potporu utvrđena je u Prvoj odluci o spašavanju kada je Komisija odobrila izdavanje podređenog duga s dospijećem od pet godina kao usklađenu mjeru potpore. Komisija je u tom trenutku zaključila da ulagač u tržišnom gospodarstvu ne bi odobrio podređeni dug s dospijećem od pet godina ([25]).

(78) Podređeni zajmovi koje je Latvija odobrila Parex banci bili su istovjetni mjeri koju je odobrila Komisija osim činjenice da su imali duže dospijeće, čime je Parex banka dobila dodatnu prednost.

(79) Podređenim dugom s dospijećem od sedam godina zajmoprimac bi dobio veću prednost nego podređenim dugom s dospijećem od pet godina jer se rizik za ulagača povećava s produljenjem dospijeća ulaganja. Kada je odobren podređeni dug s dospijećem od sedam godina, bilo bi još manje vjerojatno da će ulagač u tržišnom gospodarstvu odobriti podređeni dug pod tim produljenim uvjetima nego za dospijeće od pet godina. Iz tog je razloga duže dospijeće podređenog duga predstavljalo dodatnu prednost za Parex banku u usporedbi s oblikom podređenog duga koji je odobren u odlukama o spašavanju i Konačnoj odluci o banci Parex. Budući da su svi ostali zahtjevi za postojanje državne potpore utvrđeni u Prvoj odluci o spašavanju, prva mjera predstavlja dodatnu državnu potporu.

#### 6.1.2. *Druga mjera*

(80) Latvija je 27. lipnja 2013. banci Citadele dodijelila dodatno 18-mjesečno produljenje roka dospijeća podređenih zajmova u visini od 37 milijuna LVL (od ukupno 45 milijuna LVL koje je Latvija držala u tom trenutku).

(81) Budući da nije bilo drugih argumenata, Komisija je u Odluci o pokretanju postupka ocijenila da ulagač u tržišnom gospodarstvu ne bi odobrio takvo produljenje dospijeća jer ono predstavlja dodatne rizike u usporedbi s prethodno postojećim oblikom podređenih zajmova. Stoga, prema mišljenju Komisije, duže dospijeće podređenog duga predstavlja dodatnu prednost koju je država odobrila banci Citadele u usporedbi s oblikom podređenog duga koji je odobren u odlukama o spašavanju i Konačnoj odluci o banci Parex te stoga predstavlja državnu potporu.

(82) Latvija je tvrdila da bi ulagač u tržišnom gospodarstvu razumno odlučio poduzeti posebne mjere za održavanje adekvatnosti kapitala banke u cilju očuvanja vrijednosti svog ulaganja. Stoga u biti tvrdi da drugom mjerom nije osigurana prednost banci Citadele jer je pružanje dodatne potpore bilo u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu.

(83) Komisija ne osporava činjenicu da je načelo ulagača u tržišnom gospodarstvu primjenjivo na transakciju kao što je druga mjera. Međutim, podsjeća da su sudovi Unije naglasili da ako se država članica u upravnom postupku oslanja na taj test, ona mora, u slučaju sumnje, prije ulaganja neosporivo i na temelju objektivnih i provjerljivih dokaza utvrditi da se provedena mjera može pripisati državi koja djeluje kao dioničar i da će, u tome smislu,

([25]) Uvodna izjava 40. Prve odluke o spašavanju.

možda biti nužno dostaviti dokaze da se odluka temelji na ekonomskim ocjenama koje su usporedive onima koje bi izvršio ulagač u tržišnom gospodarstvu u situaciji koja je što sličnija situaciji države članice kako bi utvrdio njezinu buduću profitabilnost ([26]).

(84) U tom kontekstu, Komisija smatra da tvrdnja Latvije da je postupila u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu nije potkrijepljena argumentima i detaljnom analizom.

(85) Prvo, Komisiji nisu dostavljeni dokazi da je Latvija izvršila vrednovanje svojeg ulaganja u Citadele u trenutku kada je donijela odluku o provedbi druge mjere. Ulagač u tržišnom gospodarstvu koji djeluje kao dioničar ocijenio bi vrijednost banke Citadele kako bi utvrdio postojeću vrijednost svog ulaganja u tu banku prije provedbe druge mjere (odnosno bez provedbe mjere) te nakon njene provedbe i usporedio bi te dvije vrijednosti. Komisija smatra da bi ulagač u tržišnom gospodarstvu prvo utvrdio sadašnju vrijednost svog ulaganja u banku i zatim bi provjerio bi li trenutačna vrijednost tog ulaganja bila zaštićena dodatnim produljenjem dospijeća podređenih zajmova. Ako se na temelju rezultata te provjere može zaključiti da je vrijednost mogla biti zaštićena ili čak povećana, ulagač u tržišnom gospodarstvu koji želi ostvariti dobit zatim bi, u drugom koraku, usporedio oportunitetni trošak očuvanja (ili čak povećanja) vrijednosti i razliku u vrijednosti.

(86) Da je izvršila takvu analizu, Latvija bi morala pokazati da je odobravanje produljenja dospijeća učinkovita mjera kojom će se u najmanju ruku očuvati vrijednost ulaganja i zatim je trebala dokazati da je oportunitetni trošak pružanja takve mjere manji od povećanja vrijednosti. Samo kada bi oportunitetni troškovi omogućavanja produljenja dospijeća bili niži od očuvanja vrijednosti nakon provedbe druge mjere, Komisija bi mogla prihvatiti da je Latvija djelovala u skladu s načelom ulagača u tržišnom gospodarstvu. Međutim, Latvija nije izvršila ni istovremenu ocjenu vrijednosti ulaganja ni analizu iz koje je očito da su oportunitetni troškovi omogućavanja dodatnog dospijeća niži od očuvanja vrijednosti koje je rezultat provedbe druge mjere.

(87) Iz tog razloga Komisija smatra da se ne može smatrati da je druga mjera u skladu s postupanjem ulagača u tržišnom gospodarstvu koji se nalazi u istom položaju kao i Latvija u lipnju 2013.

(88) S druge strane i u svakom slučaju, utvrđenim načelima za primjenu načela ulagača u tržišnom gospodarstvu zahtijeva se da se usporedba s ponašanjem razumnog ulagača u tržišnom gospodarstvu izvrši u situaciji koja je što sličnija situaciji u državi članici ([27]). Uslijed toga, Latvija je prilikom ocjene vrijednosti svog ulaganja u Citadele trebala uzeti u obzir obveze iz Konačne odluke o banci Parex u vezi s prodajom banke Citadele. U lipnju 2013., u trenutku kada je provedena druga mjera, te su obveze uključivale prodaju banke Citadele do 31. prosinca 2014. i prodaju banke Citadele bez Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom (budući da se Poslovna jedinica za upravljanje bogatstvom morala prodati zasebno ako ne bude prodana do 30. lipnja 2013.). Budući da 27. lipnja 2013. kada je odobreno produljenje dospijeća nije pronađen niti jedan kupac za Poslovnu jedinicu za upravljanje bogatstvom, ulagač u tržišnom gospodarstvu zaključio bi da Poslovnu jedinicu za upravljanje bogatstvom nije moguće prodati zajedno s bankom Citadele do roka 30. lipnja 2013. koji je utvrđen u Konačnoj odluci o banci Parex i stoga da je ta dva tijela potrebno prodati odvojeno.

(89) Osim toga, privatni dioničar banke u situaciji sličnoj situaciji države članice ne bi imao osnove za pretpostavku da će se ispunjenje tih obveza odgoditi ili ukinuti jer su te izmjene podložne odobrenju Komisije. Prema tome, prilikom utvrđivanja vrijednosti ulaganja u lipnju 2013., nije se moglo očekivati da te obveze neće biti važne jer se nije moglo pretpostaviti da će Komisija odobriti izmjenu bilo koje obveze prije razdoblja u kojem ih se Latvija obvezala izvršiti.

(90) Uslijed toga, u svrhu odlučivanja treba li odobriti produljenje roka dospijeća, parametri za ocjenjivanje vrijednosti ulaganja Latvije u Citadele u lipnju 2013. moraju uključivati obveze navedene u Konačnoj odluci o banci Parex. Latvija nije dostavila dokaze da je uzela u obzir sve te parametre ili da je vrijednost njezina ulaganja u tom trenutku kada ih je uzela u obzir veća od oportunitetnog troška omogućavanja produljenja roka dospijeća. Iz tog

([26]) Presuda u *Komisija protiv EDF-a*, C-124/10 P, ECLI: EU: C: 2012:318, stavci 82. i 84.
([27]) U tome smislu vidjeti stavak 20. presude u *Italija protiv Komisije*, 303/88, ECLI: EU: C: 1991:136.

razloga Komisija smatra da se ne može smatrati da je druga mjera u skladu s postupanjem ulagača u tržišnom gospodarstvu koji se nalazi u jednakom položaju kao i Latvija u lipnju 2013.

(91) Treće, čak i da je Latvija izvršila dovoljno detaljnu analizu druge mjere kao sredstva za očuvanje vrijednosti svog ulaganja u banku Citadele od lipnja 2013. i čak i da je to uračunala u analizu ograničenja koje bi ulagač u tržišnom gospodarstvu uzeo u obzir i koja bi nastale nakon prodaje banke Citadele i zasebne prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom, tvrdnje Latvije o troškovima druge mjere i razini vrijednosti ulaganja koja bi se navodno očuvala tom mjerom nisu održive.

(92) S jedne strane, dok Latvija tvrdi da drugom mjerom nisu uzrokovani nikakvih troškovi za državu, tvrdnja nije potkrijepljena dodatnim pojedinostima ili dokazima o procjeni troškova koju je Latvija izvršila u trenutku odobrenja druge mjere. Takva analiza oportunitetnih troškova ili neke druge vrste troškova povezanih s drugom mjerom bila bi preduvjet za ulagača u tržišnom gospodarstvu koji želi donijeti razumnu odluku o produljenju roka dospijeća podređenog zajma. Budući da ne postoji evaluacija troškova, Komisija zaključuje da ulagač u tržišnom gospodarstvu ne bi mogao ocijeniti poželjnost druge mjere u smislu ostvarivanja najveće moguće dobiti.

(93) S druge strane, dok Latvija tvrdi da je drugom mjerom očuvana vrijednost njezina ulaganja u banku Citadele, ta tvrdnja nije potvrđena značajkama ulaganja države članice u banku Citadele od lipnja 2013. Komisija napominje da za ulagača koji želi zaraditi dobit trenutačna vrijednost ulaganja ovisi o mogućnosti priljeva budućih prihoda iz tog ulaganja (u obliku, primjerice, dividendi) u kombinaciji s kapitalnom vrijednosti tog ulaganja u tom trenutku u vremenu (koja se može izračunati iz cijene koju bi kupac platio za ulaganje dioničara u tom trenutku ili iz vremenske vrijednosti cijene koju bi kupac platio za ulaganje dioničara u budućnosti). Iz svih dostupnih pokazatelja Komisija može zaključiti da je vrijednost ulaganja Latvije u Citadele u lipnju 2013. bila niska, ako je uopće bila pozitivna.

(94) U pogledu mogućeg priljeva prihoda od latvijskog ulaganja u banku Citadele, nisu dostavljeni dokazi iz kojih bi se moglo zaključiti da bi u lipnju 2013. dioničari mogli očekivati dividende od banke Citadele u bilo kojem trenutku u skoroj budućnosti. Svaka procjena privatnog dioničara banke očekivanih prihoda od podjele dividendi u situaciji sličnoj situaciji države članice bila bi povezana s obvezom prodaje Citadele do 31. prosinca 2014. Osim toga, u studiji opisanoj u uvodnoj izjavi 61. utvrđeno je da bi Citadele bez Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom ostvarivala gubitke, a tim je zaključkom dalje smanjena mogućnost koristi od podjele dividendi jer će od 27. lipnja 2013. subjekt u tržišnom gospodarstvu morati pretpostaviti da će se Citadele i Poslovna jedinica za upravljanje bogatstvom zasebno prodavati.

(95) Stoga u trenutku odobravanja produljenja roka dospijeća nije bilo dokaza da će Citadele (s obzirom na očekivanu dobit i stopu kapitala) moći podijeliti dividende prije 31. prosinca 2014. jer će stopa kapitala od 10,3 % čije se ostvarenje planira do 31. prosinca 2013. jedva premašiti zahtijevani minimum stope kapitala od 10 % i bit će daleko ispod […] % stope kapitala koju je preporučio FCMC za uklanjanje postojećih i mogućih rizika za Citadele. Stoga bi ulagač u tržišnom gospodarstvu uzeo u obzir činjenicu da od lipnja 2013. postoji mala mogućnost da bi dioničari mogli očekivati podjelu dividendi od banke Citadele u skoroj budućnosti.

(96) U odnosu na kapitalnu vrijednost ulaganja Latvije u Citadele u lipnju 2013., iz studije koja ju su dostavila latvijska nadležna tijela i koja je opisana u uvodnoj izjavi 61. te izrađena u veljači 2013. može se zaključiti da bi na Citadele negativno utjecala zasebna prodaja Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom. Ulagač u tržišnom gospodarstvu u sličnoj situaciji u kojoj se nalazila Latvija u lipnju 2013. uzeo bi u obzir činjenicu da je četiri mjeseca prije neovisni stručnjak utvrdio da bi prodajna vrijednost Citadele bez Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom bila niža od zajedničke vrijednosti dvaju pravnih osoba. Zbog toga bi ulagaču u tržišnom gospodarstvu trebali uvjerljivi razlozi u smislu ostvarivanja najvećeg moguće povrata uz specificirani rizik da poduzme dodatne rizike odobravanjem produljenja roka dospijeća podređenih zajmova. Međutim, Latvija nije dostavila dokaze o takvim uvjerljivim razlozima na temelju kojih bi ulagač u tržišnom gospodarstvu tom trenutku preuzeo te dodatne rizike. Zbog toga, čak i da je odobreno produljenje roka dospijeća, nije bilo dokaza

da bi se Citadele bez Poslovne jedince za upravljanje bogatstvom mogla prodati za […] zbog čega Komisija zaključuje da u lipnju 2013. Latvija nije imala […] u svom ulaganju koje treba očuvati što je bio […] za donošenje druge mjere.

(97) Zbog toga Komisija smatra da se ne može smatrati da je druga mjera u skladu s postupanjem ulagača u tržišnom gospodarstvu koji se nalazi u jednakom položaju kao i Latvija u lipnju 2013.

(98) Četvrto i posljednje, Komisija također primjećuje da EBRD, koji je u lipnju 2013. bio jedini drugi dioničar banke Citadele osim Latvije, nije produljio rok dospijeća neplaćenog podređenog zajma banci Citadele i da se Latvija nikada nije obratila EBRD-u kako bi s njime razgovarala o sudjelovanju u drugoj mjeri, što je objašnjeno u uvodnim izjavama 46. do 48. Činjenica da nije bilo pokušaja razgovora o podjeli troška druge mjere ako je ta mjera sredstvo očuvanja vrijednosti ulaganja u Citadele dodatni je pokazatelj da druga mjera nije bila u skladu sa zahtjevima načela ulagača u tržišnom gospodarstvu.

(99) U tom smislu, Komisija prvo podsjeća da je u skladu s pismom FCMC-a, Citadele imala deset mjeseci (1. ožujka do 31. prosinca 2013.) da se uskladi s novom stopom adekvatnosti kapitala. U tom kontekstu Komisija smatra da bi većinski dioničar iskoristio cijelo razdoblje od deset mjeseci da pronađe odgovarajuće rješenje za ispunjenje novog kapitalnog zahtjeva kojim će se umanjiti njegovi troškovi. Zbog toga Latvija svojim argumentom o olakšavanju prodaje banke Citadele ne objašnjava zašto je druga mjera donesena bez da se u roku od četiri mjeseca od pisma FCMC-a pristupilo manjinskom dioničaru Citadele umjesto da se iskoristila većina tog razdoblja od deset mjeseci.

(100) Nadalje, čak i da je sudjelovanje EBRD-a u produljenju roka dospijeća uključivalo mjeru čije su značajke drugačije od značajki druge mjere, Latvija nije dostavila dokaze da bi takva drugačija mjera u kojoj bi sudjelovao EBRD bila manje djelotvorna od druge mjere ili da bi bila skuplja za većinskog dioničara u usporedbi s troškovima same druge mjere.

(101) U odnosu na argument Latvije da bi se u slučaju da EBRD produlji rok dospijeća svog podređenog zajma povećalo opterećenje u trenutku prodaje banke Citadele, latvijska nadležna tijela nisu dostavila element iz kojeg se može zaključiti da bi takvim produljenjem uzrokovani dodatni troškovi. Nije izvršena posebna studija o troškovima prodaje banke Citadele nakon druge mjere u usporedbi s troškovima hipotetičke prodaje banke Citadele nakon produljenja u kojem je sudjelovao EBRD kao opravdanje za tvrdnju Latvije da bi time nastalo dodatno opterećenje. Komisija smatra da bi svaki ulagač u tržišnom gospodarstvu koji traži način očuvanja vrijednosti svog ulaganja u Citadele barem mogao dostaviti istovremenu evaluaciju koliki bi, u slučaju naknadne prodaje, bili alternativni troškovi kada bi manjinski dioničar banke Citadele produljio rok dospijeća svojih podređenih zajmova toj banci.

(102) Naposljetku, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 48. točki (c), Latvija objašnjava da vjeruje da bi EBRD bio voljan produljiti dospijeće zajmova banci Citadele. Komisija smatra da bi u takvoj situaciji, čak i ako bi sudjelovanjem EBRD-a situacija postala složenija, privatni većinski dioničar koji razmatra produljenje dospijeća vlastitog postojećeg podređenog duga u korist Citadele barem pristupio manjinskom dioničaru koji je također vlasnik podređenog duga Citadele kako bi saznao hoće li potonji: i. dijeliti troškove dodatne potpore banci Citadele produljenjem roka dospijeća vlastitih zajmova; ili ii. sklopiti alternativne sporazume izravno s većinskim dioničarom radi plaćanja troškova druge mjere većinskom dioničaru. Primjenom načela ulagača u tržišnom gospodarstvu Komisija ne može prihvatiti da bi većinski dioničar poduzeća prihvatio sve troškove zaštite vrijednosti svih ulaganja u tom poduzeću i tako zaštitio vrijednost ulaganja manjinskih dioničara bez da im je barem pristupio tražeći doprinos.

(103) U svjetlu svakog od tih čimbenika, činjenica da nije bilo pristupa EBRD-u u razdoblju između 1. ožujka 2013. i 27. lipnja 2013., pokazatelj je da druga mjera nije provedena u skladu sa zahtjevima načela ulagača u tržišnom gospodarstvu.

(104) Za svaki od četiri razloga navedenih u uvodnim izjavama 85. do 103. nije nedvojbeno utvrđeno na temelju objektivnih i provjerljivih dokaza da se druga mjera mora pripisati državi članici koja djeluje kao privatni dioničar. U tim okolnostima Komisija ne može prihvatiti da bi Citadele, u okolnostima koje odgovaraju uobičajenim okolnostima na tržištu, mogla ostvariti jednaku prednost koju je ostvarila kada su joj postali dostupni državni resursi u obliku druge mjere.

(105) Latvija je provela drugu mjeru za Citadele koje jest i bit će aktivno na tržištima otvorenima međunarodnom tržišnom natjecanju. Stoga bi svaka korist iz državnih sredstava utjecala na tržišno natjecanje u bankarskom sektoru i imala učinak na trgovinu unutar Unije. Nadalje, ta je mjera selektivna jer od nje ima koristi samo Citadele. Financira se iz državnih sredstava. U lipnju 2013., kako je objasnila Latvija u uvodnoj izjavi 45., ulagač u tržišnom gospodarstvu koji je treća stranka u usporedivim uvjetima ne bi odobrio mjeru sličnu drugoj mjeri. Komisija stoga potvrđuje svoju prethodnu privremenu ocjenu iz Odluke o pokretanju postupka da druga mjera predstavlja dodatnu državnu potporu.

6.1.3. *Treća mjera*

(106) U odnosu na potporu za likvidnost koja je odobrena Reverti, ona je izvorno odobrena kao dio usklađenih mjera državnih potpora odobrenih u Prvoj odluci o spašavanju, u obliku državnih depozita. Komisija je primijetila da su u tom trenutku Parex banci nedostajala likvidna jamstva i Latvija je položila sredstva, uzimajući u obzir potrebe banke za likvidnošću, kada niti jedan ulagač u tržišnom gospodarstvu nije bio voljan osigurati likvidnost s obzirom na osjetljivu situaciju Parex banke ([28]).

(107) Nakon Konačne odluke o banci Parex (i razdvajanja na dobru i lošu banku), pomoć za likvidnost naknadno je prenesena na banke Citadele i Reverta. Prvo je poduzeće već u potpunosti otplatilo svoj udio u potpori za likvidnost. Reverta je morala ograničiti iznose potpore za likvidnost koju je primila, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 19. točki (c). Međutim, iznos potpore za likvidnost koja je stvarno odobrena Reverti premašuje čak i razine predviđene u najgorem slučaju koji je odobren u Konačnoj odluci o banci Parex. Dodatnom potporom za likvidnost osigurava se dodatna prednost Reverte u usporedbi s potporom odobrenom u odlukama o spašavanju i Konačnoj odluci o banci Parex. Latvija nije tvrdila da je pružajući takvu potporu za likvidnost postupila kao ulagač u tržišnom gospodarstvu niti je dostavila elemente na temelju kojih bi Komisija mogla zaključiti da bi Reverta, u okolnostima koje odgovaraju uobičajenim tržišnim uvjetima, ostvarila jednaku prednost koja joj je stavljena na raspolaganje putem državnih sredstava u obliku treće mjere. Nije izmijenjena niti jedna od drugih značajki potpore za likvidnost osim njezinog iznosa i stoga Komisija zaključuje da mjera predstavlja državnu potporu.

(108) Na temelju uvodnih izjava 106. i 107., budući da povećana potpora za likvidnost jasno predstavlja dodatnu korist u usporedbi s odobrenim mjerama pomoći, stoga predstavlja dodatnu potporu (jer su još uvijek na snazi svi ostali kriteriji iz članka 107. stavka 1. Ugovora).

6.2. **Pravna osnova za usklađenost nove dodatne potpore**

(109) Člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora Komisiji se daje ovlast da odluči da su potpore spojive s unutarnjim tržištem ako im je svrha „otklanjanje ozbiljnih poremećaja u gospodarstvu neke države članice."

(110) S obzirom na sustavnu važnost Parex banke (to je bila vodeća banka u Latviji) i važnost njezinih zajmova za latvijsko gospodarstvo u trenutku kada su odobrene mjere potpore, Komisija je prihvatila objašnjenje da bi neuklanjanje poteškoća banke imalo ozbiljne posljedice na latvijsko gospodarstvo.

(111) U odlukama o spašavanju i Konačnoj odluci o banci Parex, mjere potpore odobrene za Parex banku stoga su ocijenjene u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora, te na temelju Komunikacija ([29]) koje su donesene u kontekstu financijske krize koje su bile na snazi u trenutku kada je odobrena mjera.

([28]) Uvodna izjava 41. Prve odluke o spašavanju.

([29]) Komunikacija Komisije – Primjena pravila o državnim potporama na mjere vezane za financijske institucije u vezi s tekućom financijskom krizom („Komunikacija o bankarstvu iz 2008.") (SL C 270, 25.10.2008., str. 8.); Komunikacija Komisije – Komunikacija o dokapitalizaciji financijskih institucija u trenutačnoj financijskoj krizi: ograničenje potpora na najmanju potrebnu mjeru i mehanizmi osiguranja protiv pretjeranih narušavanja tržišnog natjecanja („Komunikacija o dokapitalizaciji") (SL C 10, 15.1.2009., str. 2.); Komunikacija Komisije o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti u financijskom sektoru Zajednice („Komunikacija o postupanju s imovinom umanjene vrijednosti") (SL C 72, 26.3.2009., str. 1.); Komunikacija o povratu održivosti i ocjeni mjera restrukturiranja financijskog sektora u trenutačnoj krizi prema pravilima o državnim potporama („Komunikacija o restrukturiranju") (SL C 195, 19.8.2009., str. 9.).

(112) Komisija smatra da se ista pravna osnova primjenjuje na dodatnu potporu odobrenu prvom i drugom mjerom s obzirom na rokove provedbe i slične značajke odobrenih mjera potpore.

(113) U odnosu na treću mjeru, Komisija mora izvršiti ocjenu usklađenosti na temelju ažuriranih kriterija iz Komunikacije o bankarstvu iz 2013. ([30]). Svaka potpora koja je u potpunosti ili djelomično odobrena bez odobrenja Komisije (i stoga predstavlja povredu članka 108. stavka 3. Ugovora) nakon objave Komunikacije o bankarstvu iz 2013. u *Službenom listu Europske unije*, mora se preispitati na temelju te Komunikacije. Budući da se treća mjera kontinuirano primjenjivala od 2011. do danas, može se zaključiti da je potpora djelomično odobrena nakon 1. kolovoza 2013., odnosno, nakon datuma objave Komunikacije o bankarstvu iz 2013. u *Službenom listu Europske unije*.

### 6.3. **Usklađenost potpore s unutarnjim tržištem**

#### 6.3.1. *O prvoj mjeri*

(114) Podređeni zajam koji je Latvija odobrila Parex banci imao je od datuma odobrenja (22. svibnja 2009.) rok dospijeća od sedam godina (tj. do 21. svibnja 2016.) i tako je premašivao petogodišnji rok dospijeća koji je utvrđen u Prvoj odluci o spašavanju i kasnije potvrđen u Konačnoj odluci o banci Parex. Mjera nije prijavljena Komisiji.

(115) U odnosu na tu dodatnu mjeru potpore, koju predstavlja dospijeće podređenih zajmova koje premašuje rokove iz Odluke, Komisija je sumnjala da je zadržana na potrebnom minimumu i stoga nije mogla zaključiti da su ispunjeni svi uvjeti usklađenosti.

(116) Komisija je stoga u Odluci o pokretanju postupka podsjetila da je podređeni zajam koji je odobren Parex banci s rokom dospijeća od pet godina ocijenjen u odlukama o spašavanju kao da je ograničen na nužan minimum u pogledu iznosa i dospijeća. Na temelju tog zaključka, petogodišnji podređeni zajam stoga se u odlukama o spašavanju i o Konačnoj odluci o banci Parex smatrao usklađenim.

(117) Na temelju argumenata navedenih u odlukama o spašavanju i u Konačnoj odluci o banci Parex, te budući da nije bilo novih argumenata, Komisija je izrazila sumnju u sukladnost produljenja dospijeća podređenih zajmova s dospijećem od sedam godina umjesto izvorno odobrenih pet godina.

(118) U svjetlu novih argumenata koje je iznijela Latvija nakon Odluke o pokretanju postupka i o kojima je bilo riječ u odjeljku 5.1., Komisija može ponovno ocijeniti ispunjuju li podređeni zajmovi s dospijećem od sedam godina koje je Latvija odobrila Parex banci uz uvjet usklađenosti državnih potpora jer su ograničene na nužni minimum.

(119) U skladu s Komunikacijom o bankama iz 2008., mjera potpore mora, u pogledu iznosa i oblika, biti nužna za ostvarivanje željenog cilja. To znači da injekcija kapitala mora biti svedena na nužan minimum za ostvarenje cilja. Podređeni zajam kvalificiran kao 2. kategorija kapitala odobren je Parex banci kako bi joj se omogućilo da i dalje zadovoljava stopu adekvatnosti kapitala i osiguralo da ima dovoljno kapitala za preživljavanje mogućih gubitaka kako bi se izbjegli ozbiljni poremećaji u latvijskom gospodarstvu.

(120) U Prvoj odluci o spašavanju, minimalni zahtjevi da podređeni zajmovi moraju biti prihvatljivi kao 2. kategorija kapitala Parex banke koje je Komisija uzela u obzir temeljili su se na primjenjivom latvijskom zakonodavstvu kako je priopćila Latvija ([31]). Stoga je utvrđeno da minimalno dospijeće podređenog zajma da bi se mogao kvalificirati kao 2. kategorija kapitala mora iznositi pet godina. Ta procjena nije izmijenjena naknadnim odlukama.

(121) Nakon što je preispitala dodatne podatke koje je dostavila Latvija i o kojima je riječ u uvodnim izjavama 30. do 39., Komisija je priznala se dodatnim ograničenjima mijenjaju značajke podređenih zajmova koje su potrebne kako bi oni mogli biti potpuno prihvatljivi kao 2. kategorija do 2010.

([30]) Komunikacija Komisije o primjeni pravila o državnim potporama za poticajne mjere u korist banaka u kontekstu financijske krize počevši od 1. kolovoza 2013. („Komunikacija o bankarstvu") (SL C 216, 30.7.2013., str. 1.).

([31]) Uvodna izjava 55. Prve odluke o spašavanju.

(122) Komisija posebno napominje da učinak kriterija okvira Basel II na iznos podređenih zajmova prihvatljivih kao kapital 2. kategorije koje je Parex banka dobila u 2009. predstavlja temeljni element za definiciju minimalnog početnog dospijeća podređenih zajmova. Za ostvarivanje krajnjeg cilja mjere potpore bilo je od ključne važnosti razmotriti amortizacijski faktor Basela II kako bi se osigurala dovoljna kapitalizacija Parex banke i izbjegli ozbiljni poremećaji u latvijskom gospodarstvu u trenutku kada je odobren prvi podređeni zajam.

(123) Komisija smatra da bi se na temelju pretpostavki i projekcija koje je predstavila Latvija u trenutku donošenja odluka o spašavanju dobila drugačija procjena roka dospijeća podređenih zajmova da se u njima primjereno i potpuno odražavala amortizacija podređenog duga u skladu s pravilima Basel II kako je navedeno u uvodnoj izjavi 37., te bi bio donesen zaključak da je nužan minimum sedam, a ne pet godina.

(124) Komisija također podsjeća da se ocjena usklađenosti potpore u Trećoj odluci o spašavanju temeljila, između ostalog, na obvezi latvijskih nadležnih tijela da prodaju svoje dionice u Parex banci čim prije moguće, ali najkasnije u roku od tri godine od kada su Parex banci pružene prve mjere spašavanja ([32]), odnosno, najkasnije u 2011.

(125) U svjetlu tih okolnosti, Komisija smatra da se utvrđivanje početnog dospijeća od sedam godina može smatrati potrebnim minimumom kako bi podređeni zajmovi koje je odobrila Latvija mogli u potpunosti biti prihvatljivi kao kapital 2. razine i kako bi se moglo osigurati da Parex banka ostvari ciljnu stopu adekvatnosti kapitala u cilju očuvanja stabilnosti latvijskog bankarskog sustava te ispunjenja obveze prodaje banke.

6.3.2. *O neprijavljenom produljenju roka dospijeća podređenih zajmova (druga mjera)*

(126) Komisija je u o Odluci o pokretanju postupka izrazila sumnje da bi se dodatna potpora koju čini 18-mjesečno produljenje roka dospijeća mogla smatrati spojivom jer se u skladu s postojećom procjenom dospijećem podređenog duga od pet godina osigurava ograničenje na nužan minimum i nisu dostavljeni novi argumenti za opravdanje usklađenosti.

(127) U svjetlu informacija koje je Latvija dostavila nakon donošenja Odluke o pokretanju postupka, Komisija napominje da su u 2013. ([33]) nastale regulatorne promjene u pogledu minimalnih kapitalnih zahtjeva.

(128) U tu je svrhu Komisiji dostavljeno pismo od FCMC-a upućeno banci Citadele od 1. ožujka 2013. Pismo predstavlja reakciju regulatora bankarskog sektora na unutarnje izvješće o procjeni adekvatnosti kapitala koje je Citadele dostavila FCMC-u u pogledu svoje financijske situacije na dan 30. lipnja 2012.

(129) U pismu od 1. ožujka 2013. prvo se upućuje na činjenicu da, prema dokumentima politike FCMC-a, sve banke moraju održavati svoju stopu adekvatnosti kapitala na razini iznad 10 %. Zatim se jasno navodi da „ako stopa adekvatnosti kapitala banke i konsolidacijske skupine padne ispod 10 %, smatra se da banka i konsolidacijska skupina nisu dovoljno kapitalizirane i FCMC može odrediti korektivne mjere, tj. ograničiti poslovanje banke". U slučaju Citadele i njezine konsolidacijske skupine, u pismu se dodaje da stopa adekvatnosti kapitala mora do kraja 2013. iznositi […] % kako bi se mogli pokriti postojeći i mogući rizici koji proizlaze iz poslovanja bake Citadele.

(130) Na temelju tog pisma, Komisija prihvaća da je Citadele morala na kraju 2013. imati stopu adekvatnosti kapitala najmanje iznad 10 % kako bi se njezino poslovanje moglo nastaviti u potpunosti.

(131) Komisija podsjeća da je krajnji cilj odobravanja državne potpore u obliku podređenih zajmova, kako je definirano u odlukama o spašavanju i Konačnoj oluci o banci Parex, bio osigurati dovoljnu kapitalizaciju Parex banke (Citadele nakon 2010.) u cilju izbjegavanja ozbiljnih poremećaja u latvijskom gospodarstvu.

([32]) Opisano u uvodnoj izjavi 21. Treće odluke o spašavanju.
([33]) Opisano u uvodnoj izjavi 40.

(132) Stoga se Komisija slaže da je Latvija u lipnju 2013. morala poduzeti korektivne mjere u cilju izbjegavanja rizika koji bi nastali kada se Citadele ne bi uskladila s neočekivanim povećanjem nadzornih zahtjeva. Problem mogućeg nedostatka kapitala u usporedbi s novim zahtjevima može se riješiti jedino na sljedeće načine:

(a) ulaganjem dodatnih sredstava – kao kapitala 1. kategorije ili 2. kategorije (npr. odobriti nove podređene zajmove);

(b) produljivanjem dospijeća postojećih podređenih zajmova radi izmjene njihove stope amortizacije i kako bi veći postotak zajmova mogao pridonijeti kapitalu banke.

(133) U tablici 2. prikazan je usporedni scenarij između situacija u kojima se dospijeće podređenih zajmova produljuje u 2013. (kao što je učinjeno drugom mjerom) ili se zadržava pod istim uvjetima pod kojima su zajmovi izvorno odobreni, s tim da svi ostali parametri ostaju isti. Komisija smatra, na temelju izračuna, da u slučaju kada bi se dospijeće podređenih zajmova zadržalo istim, ako svi ostali čimbenici ostanu jednaki, Citadele ne bi mogla na kraju 2013. ostvariti stopu adekvatnosti kapitala od 10 %.

*Tablica 2.*

**Usporedba razine stope adekvatnosti kapitala sa ili bez produljenja roka dospijeća:**

| Stopa adekvatnosti kapitala u % | 31. prosinca 2013. |
|---|---|
| Financijska predviđanja prije 18-mjesečnog produljenja roka dospijeća (utvrđena u lipnju 2013.) | 9,75 |
| Stvarne brojke na dan 31. prosinca 2013., uključujući produljenje roka dospijeća | 10,30 ([1]) |
| Pro forma stvarne situacije bez 18-mjesečnog produljenja roka dospijeća | 9,30 |

([1]) Podaci navedeni u godišnjem izvješću banke Citadele za 2013., str. 75.: http://west.citadele.lv/common/img/uploaded/doc/reports/annual_report_2013_en.pdf

(134) S obzirom da:

(a) novi kapitalni zahtjev morao je biti zadovoljen do 31. prosinca 2013.;

(b) Poslovna jedinica za upravljanje gospodarstvom morala je biti prodana do 31. prosinca 2013.; i

(c) amortizacija podređenog duga izravno utječe na stopu kapitala,

Komisija se slaže da druga mjera predstavlja učinkovito i djelotvorno rješenje za ispunjenje novih zahtjeva adekvatnosti kapitala za Citadele i da je odobreno produljenje bilo potreban minimum za ostvarenje tog cilja. To rješenje nije zahtijevalo prijenos nove gotovine (iako se Latvija mora suzdržati od povrata sredstava koja bi inače morala otplatiti), a njime se rješavao zahtjev za nadzorom na temelju potrebe za očuvanjem financijske stabilnosti.

(135) Komisija također pozitivno primjećuje da je 31. prosinca 2013. stopa adekvatnosti kapitala Citadele bila nešto iznad nužnog minimuma od 10 % ([34]), što potvrđuje njezino stajalište da je odobreno 18-mjesečno produljenje ograničeno na potreban minimum.

6.3.3. *O neprijavljenoj potpori za likvidnost odobrenoj Reverti (treća mjera)*

(136) Od 2011. Latvija je pružila Reverti potporu za likvidnost iznad najvećeg dopuštenog iznosa koji je Komisija odobrila u Konačnoj odluci o banci Parex za osnovni slučaj i za najgori scenarij. Ta su ograničenja navedena u tablici 3. ([35]). Stvarni iznosi potpore za likvidnost isplaćeni Reverti (koje je Latvija navela u revidiranom planu restrukturiranja koje je dostavljen u siječnju 2014.), kako je navedeno u tablici 4., stalno su premašivali iznose iz Konačne odluke o banci Parex:

([34]) Vidjeti tablicu 2.
([35]) Ti su podaci uključeni u tablicu 6. Konačne odluke o banci Parex.

*Tablica 3.*

**Gornje granice likvidnosti za Revertu navedene u Konačnoj odluci o banci Parex:**

| milijuna LVL | 1.8.2010. | 31.12.2010. | 31.12.2011. | 31.12.2012. | 31.12.2013. |
|---|---|---|---|---|---|
| Osnovni slučaj | 458 | 446 | 419 | 349 | 315 |
| Najbolji slučaj | 458 | 446 | 419 | 356 | 322 |
| Najgori slučaj | 458 | 446 | 419 | 344 | 307 |

*Tablica 4.*

**Stvarni iznosi likvidnosti od kojih je Reverta imala koristi**

| milijuna LVL | 1.8.2010. | 31.12.2010. | 31.12.2011. | 31.12.2012. | 31.12.2013. |
|---|---|---|---|---|---|
| Preostala potpora za likvidnost | 446 | 446 | 428 | 385 | 363 |

(137) Potpora za likvidnost koja je odobrena Reverti izvorno je odobrena kao dio usklađenih mjera državnih potpora obuhvaćenih Prvom odlukom o spašavanju, u obliku državnih depozita.

(138) Nakon Konačne odluke o banci Parex (i razdvajanja Parex banke na dobru i lošu banku), pomoć za likvidnost naknadno je prenesena na banke Citadele i Reverta. Citadele je već u potpunosti otplatila svoj udio potpore za likvidnost, a Reverta je morala ograničiti iznose primljene potpore za likvidnost. Međutim, iznos potpore za likvidnost koja je stvarno odobrena Reverti premašuje sve razine odobrene u Konačnoj odluci o banci Parex.

(139) Ocjena plana restrukturiranja u Konačnoj odluci o banci Parex temeljila se na tadašnjim pretpostavkama o očekivanom priljevu likvidnosti u Revertu, što bi joj omogućilo da počne otplaćivati potporu za likvidnost odobreno u obliku državnih depozita do razina unaprijed definiranih u Konačnoj odluci o banci Parex ([36]).

(140) Iznosi za koje se očekivalo da će ostali neplaćeni, kako je opisano u Konačnoj odluci o banci Parex, kretali su se od [0-100] milijuna LVL (scenarij osnovnog slučaja) do [100-200] milijuna LVL (scenarij najgoreg slučaja). Međutim, nakon najnovijih projekcija tijeka gotovine koje je predstavila Latvija, planira se da će potpora za likvidnost premašiti granicu utvrđenu u Konačnoj odluci o banci Parex do 2017., kako je navedeno u tablici 5.

*Tablica 5.*

**Višak iznosa likvidnosti za Revertu u odnosu na Plan restrukturiranja za 2010.**

| milijuna LVL | 31.12.2014. | 31.12.2015. | 31.12.2016. | 31.12.2017. |
|---|---|---|---|---|
| Najgori slučaj (početni plan restrukturiranja) | [250-300] | [250-300] | [200-250] | [150-200] |
| Procijenjena potpora za likvidnost (ažurirana u 2014.) | [300-350] | [250-300] | [250-300] | [250-300] |
| Razlika | […] | […] | […] | […] |

([36]) Uvodna izjava 55. Konačne odluke o banci Parex.

(141) Komisija shvaća da je, s obzirom na sljedeće poteškoće:

(a) kvaliteta i vrijednost imovine niže su u usporedbi s planiranim u planu restrukturiranja; i

(b) sporiji povrat jamstva i sporovi s dužnicima,

nastalo kašnjenje od dvije godine u povratu gotovine (kako je navedeno u uvodnoj izjavi 45.) u usporedbi s planiranim u trenutku donošenja Konačne odluke o banci Parex. Zbog kašnjenja bilo je potrebno povećati državnu potporu.

(142) Stoga je zbog pogoršanja financijskog stanja Reverte bila potrebna dodatna potpora za likvidnost u usporedbi s predviđenim u Konačnoj odluci o banci Parex. Komisija primjećuje da se pružena potpora za likvidnost progresivno povećavala posljednjih godina u skladu s poteškoćama Reverte u pogledu povrata imovine.

(143) Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 56., Latvija tvrdi da je, budući da je samo 49,5 milijuna LVL od 118,7 milijuna LVL potpore za likvidnost pretvoreno u kapital, preostalih 69,2 milijuna LVL potpore za likvidnost uzrokovalo pretjeranu razinu potpore za likvidnost za približno isti iznos.

(144) Međutim, Komisija podsjeća da su se, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 63. točki (b) Konačne odluke o banci Parex, samo državni depoziti mogli pretvoriti u kapital. Stoga Komisija smatra da niža razina likvidnosti pretvorena u kapital ne dovodi automatski to viška potpore za likvidnost.

(145) Komisija dalje primjećuje da je bankarska licenca oduzeta Reverti u 2011. čime se izbjegla potreba pretvaranja daljnje likvidnosti u kapital u cilju zadovoljenja stope regulatorne solventnosti. Komisija stoga potvrđuje da je zbog prestanka kapitalnih zahtjeva ([37]) Latvija mogla odobriti niži iznos potpore za dokapitalizaciju Reverte od najvećeg iznosa dokapitalizacije koji je odobren u odlukama.

(146) S obzirom na poteškoće na koje je Reverta naišla u pogledu povrata imovine i ograničenog iznosa potrebne kapitalizacije nakon povlačenja bankarske licence, Komisija zaključuje da je potpora za likvidnost koju je dobila Reverta ograničena na minimum potreban za pravilno upravljanje postupkom likvidacije.

(147) Komisija također zaključuje da je dodatna potpora za likvidnost u skladu sa zahtjevom za podjelu obveza iz Komunikacije o bankarstvu iz 2013. Komisija posebno primjećuje da je u skladu s točkom 77. Komunikacije o bankarstvu iz 2013. vlasnički kapital bivših dioničara Parex banke zapisan u potpunosti i Latvija se sada obvezala spriječiti pružanje dodatne potpore u korist vlasnika podređenih zajmova.

6.3.4. *O povredi obveze prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom banke Citadele (četvrta mjera)*

(148) Latvijska nadležna tijela navode da, s obzirom na teške uvjete na tržištu, Latvija nije mogla pronaći zainteresirane kupce za Poslovnu jedinicu za upravljanje bogatstvom banke Citadele u propisanom roku i neće to moći učiniti u skoroj budućnosti.

(149) Latvijska nadležna tijela podsjećaju da je prodaja Citadele utvrđena, između ostalih obveza, kao ključna mjera za rješavanje problema narušenog tržišnog natjecanja uzrokovanog mjerama potpore. Međutim, s obzirom na pogoršanje financijskog stanja Citadele u usporedbi onim što je predviđeno u trenutku donošenja Konačne odluke o banci Parex, prodaja Citadele nije se mogla ostvariti u predviđenom vremenskom roku.

(150) Latvija dalje tvrdi da će se kombinacijom prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom i banke Citadele povećati zanimanje tržišta za Citadele te da će se produljenjem roka prodaje vjerojatno omogućiti ponovna privatizacija Citadele.

([37]) Kako je objašnjeno u uvodnim izjavama 53. do 57.

(151) Komisija prihvaća da je financijsko stanje banke Citadele lošije nego što se moglo očekivati u početnom planu restrukturiranja. Tu je ocjenu također potvrdio povjerenik za praćenje izvršenja obveza ([38]) i prikazana je u pokazateljima iz tablice 6.

*Tablica 6.*

**Usporedba glavnih financijskih pokazatelja s Planom restrukturiranja**

| | 31.12.2013. | |
|---|---|---|
| | Plan restrukturiranja | Stvarni |
| Operativni troškovi/ukupni prihod | [50-60] | 57,0 % |
| Imovina umanjene vrijednosti/neto zajmovi | [0-5] | 2,0 % |
| Neto prihod (gubitak), u milijunima LVL | [20-30] | 10,8 |
| ROE % | [20-30] | 8,1 % |
| Vlasnički kapital/ukupna imovina | [5-10] | 6,9 % |
| Stopa adekvatnosti kapitala | [10-20] | 11,7 % |

S obzirom na nisku razinu profitabilnosti banke Citadele u usporedbi s početnim Planom restrukturiranja, Komisija razumije da je teško prodati Citadele u kratkom vremenskom roku.

(152) Komisija podsjeća da je obveza u vezi s prodajom Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom, zajedno s obvezom prodaje same Citadele, uključena u Konačnu odluku banci Parex kako bi se ograničilo narušavanje tržišnog natjecanja jer se konkurentima omogućilo davanje ponuda za ta poduzeća ([39]).

(153) Komisija pozitivno primjećuje da je, nakon Konačne odluke o banci Parex, Citadele započela postupak prodaje kako bi provjerilo zanimanje tržišta te je čak angažirala neovisnog stručnjaka da izradi najbolju strategiju prodaje, kako je navedeno u uvodnim izjavama 61. i 62., te je stoga u najboljoj vjeri pokušalo ispuniti te obveze.

(154) Komisija primjećuje da Latvija sada traži produljenje roka za dovršenje prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom u usporedbi s rokovima koje se obvezala ispoštovati u 2009. Latvija traži izmjenu Konačne odluke o banci Parex u cilju odgode izvornog roka prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom kako bi ju prodala zajedno s bankom Citadele, na temelju dodatnih obveza navedenih u uvodnim izjavama 64. do 68.

6.3.5. *Kompenzacijske mjere za ublažavanje narušavanja tržišnog natjecanja i jačanje podjele obveza*

(155) Kako bi Komisija mogla odobriti izmjene svoje konačne odluke, promjene se moraju temeljiti na novim obvezama koje se mogu smatrati istovjetnima izvorno propisanim obvezama ([40]). U tom slučaju, mjere potpore bile bi u skladu s osnovom članka 107. stavka 3. točke (b) Ugovora samo ako bi opća ravnoteža izvorne odluke ostala netaknuta. U cilju očuvanja izvorne ravnoteže, izmijenjene obveze ne bi trebale negativno utjecati na održivost korisnika potpore, a opći skup obveza trebao bi ostati istovjetan barem u pogledu podjele obveza i kompenzacijskih mjera kojima se uzimaju u obzir zahtjevi primjenjivih Komunikacija komisije.

([38]) Izvješće povjerenika za praćenje izvršenja obveza do 31. prosinca 2013. priopćeno 9. svibnja 2014.
([39]) Uvodna izjava 152. Konačne odluke o banci Parex.
([40]) Za ostale slične odluke vidjeti, na primjer, SA.29833 KBC – Produženje ciljnog datuma za određene prodaje KBC-a i izmjene obveza restrukturiranja (SL C 135, 9.5.2012., str. 5.); SA.29833 KBC – Ubrzano isključivanje mjere državne zaštite i izmjene plana restrukturiranja KBC-a (SL C 163, 8.6.2013., str. 1.); SA.34539 Commerzbank – Izmjene plana restrukturiranja poduzeća Commerzbank (SL C 177, 20.6.2012., str. 20.).

(156) U tom pogledu Komisija pozitivno ocjenjuje skup obveza koje je predložila Latvija i koje su navedene u uvodnim izjavama 64. do 73. jer se njima pridonosi uklanjanju mogućih narušenja tržišnog natjecanja koje proizlaze iz prve, druge, treće i četvrte mjere i osigurava se primjerena podjela obveza dioničara korisnika.

(157) U odjeljku 4. Komunikacije o restrukturiranju poziva se na primjenu učinkovitih razmjernih mjera kojima se ograničava narušavanje tržišnog natjecanja.

(158) U Konačnoj odluci o banci Parex uključeno je nekoliko takvih mjera, od kojih je najvažnija bila obveza Latvije da proda Citadele ili da osigura prodaju banke Citadele do 31. prosinca 2015. ([41]). Komisija je smatrala obvezu prodaje Citadele u tom roku, u kombinaciji sa ublažavanjem i smanjenjem nazočnosti Citadele na tržištu, dovoljnom i primjerenom za izbjegavanje narušavanja tržišnog natjecanja kao rezultat državne potpore odobrene Parex banci.

(159) U Odluci o pokretanju postupka Komisija je smatrala da izvorno duži rok dospijeća podređenog duga i 18-mjesečno produljenje u 2013. predstavljaju dodatne prednosti za Parex banku u usporedbi s oblikom podređenog duga koji je odobren u odlukama o spašavanju i u Konačnoj odluci o banci Parex.

(160) U tom kontekstu Komisija pozdravlja obvezu koju je ponudila Latvija da se rok za prodaju Citadele približi sa 31. prosinca 2015. na […], kao način za nadoknadu dodatne prednosti koja proizlazi iz dužeg roka dospijeća podređenih zajmova. Ubrzavanjem prodaje banke Citadele održat će se ravnopravnost.

(161) Osim toga, Komisija primjećuje da je Latvija preuzela jasnu obvezu za […] ako se prodaja ne ostvari do tog ranijeg roka. Tom se obvezom pruža dodatno jamstvo (koje nije izričito uključeno u početnom planu restrukturiranja) kojim se e osigurava primjereno ublažavanje narušavanja tržišnog natjecanja, jer će za manje od […] Citadele […]

(162) Komisija je također pozitivno primijetila da se Latvija obvezala dalje smanjiti iznos kapitala koji latvijska nadležna tijela mogu pružiti Reverti, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 69.

(163) U odjeljku 3. Komunikacije o restrukturiranju predviđeno je da bi banke i njihovi dioničari trebali pridonijeti troškovima restrukturiranja u što većoj mogućoj mjeri kako bi se potpora ograničila na minimum, kako bi se izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja i riješila pitanja moralnog hazarda.

(164) U tom pogledu Komisija primjećuje dodatne kompenzacijske mjere koje je Latvija predložila kako bi se osiguralo da treće stranke neće imati koristi od dodatnog iznosa potpore koji prima Reverta, odnosno, obvezu pojačanih rješenja za podjelu obveza opisanih u uvodnim izjavama 70. do 73.

(165) Latvija se obvezuje da banke Citadele i Reverta (bivša Parex banka) te njihova povezana poduzeća neće vlasnicima podređenog duga ili dioničarima, koji nisu latvijska država ili EBRD, platiti kamate, dividende ili doznake na postojeće instrumente kapitala (uključujući povlaštene dionice, B dionice i više i niže instrumente 2. kategorije) (nenaplaćene ili nastale) ili ostvarivati prava kupnje u vezi s njima, dok ili osim ako državna potpora banci Reverta i/ili Citadele ne bude u potpunosti otplaćena i osim ako za to ne postoji pravna obveza. U tom se pogledu Latvija također obvezuje ukloniti takve pravne obveze čim prije moguće i to najkasnije do 30. travnja 2015. Zbog toga vlasnici postojećih kapitalnih instrumenata neće primiti nikakva plaćanja jer ti postojeći instrumenti kapitala ne nose obvezne doznake i u postupku likvidacije Reverte (koja će se izvršiti do kraja 2017.) nalaze se nakon nadređenog duga. Budući da Reverta ima negativni kapital, praksi će biti nemoguće da vlasnici tih instrumenata kapitala ostvare plaćanja ili povratke.

(166) Osim toga, uz obveze iz uvodne izjave 165., Latvija se također obvezuje da neće otplatiti neplaćeni dug (glavnicu) naslijeđenih podređenih zajmova osim ako, i do kada sve državne potpore bankama Reverta/Citadele ne budu potpuno otplaćene, u mjeri u kojoj je to nužno za pokrivanje negativne neto vrijednosti imovine Reverte i pod uvjetom da je dostupna pravna osnova. U tu svrhu neplaćeni dug (glavnica) naslijeđenih podređenih zajmova bit će: i. podložan obvezujućem nalogu da niti jedno plaćanje u skladu s naslijeđenim podređenim zajmovima neće

([41]) Uvodna izjava 76. Konačne odluke o banci Parex.

biti dospjelo i plativo; ili ii. pretvoren u kapital 1. kategorije bez prava glasa; ili iii. upisan. U tom pogledu, budući da nacionalnim zakonodavstvom trenutačno nije osigurana odgovarajuća pravna osnova za ispunjenje te obveze, Latvija se dalje obvezuje poduzeti sve nužne mjere kako bi osigurala donošenje svih pravnih obveza koje su potrebne za ispunjenje te obveze najkasnije do 30. travnja 2015.

(167) Komisija pozdravlja obveze Latvije iz uvodnih izjava 165. i 166. jer se njima, budući da su usmjerene na ograničavanje plaćanja glavnice i kamata na naslijeđene podređene zajmove i instrumente kapitala banaka Reverta i Citadele, osigurava dodatna podjela obveza.

(168) Zbog toga Komisija smatra da se predložene kompenzacijske mjere iz odjeljka 5.5. mogu smatrati primjerenima i istovjetnima (u smislu učinkovitosti) onima koje je Latvija prethodno predložila i koje je Komisija odobrila Konačnom odlukom o banci Parex koja je izmijenjena Odlukom o izmjeni. Predloženim se kompenzacijskim mjerama zaista nastoji ostvariti jednaki cilj ograničavanja narušavanja tržišnog natjecanja. One su dobro usmjerene jer im je cilj ograničenje narušavanja tržišnog natjecanja na tržištima na kojima posluje banka Citadele.

(169) Komisija u skladu s tim zaključuje da su izmijenjene obveze istovjetne izvornima u smislu obnove održivosti, podjele obveza i ublažavanja narušavanja tržišnog natjecanja. Zamjenom izvornih obveza novim obvezama ne mijenja se usklađenost potpore s unutarnjim tržištem kako je utvrđeno u Konačnoj odluci o banci Parex koja je izmijenjena Odlukom o izmjeni.

## 7. **ZAKLJUČAK**

(170) Komisija izražava svoje žaljenje što je Latvija provedbom prve, druge i treće mjere prekršila članak 108. stavak 3. UFEU-a i obvezu prodaje Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom banke Citadele u roku predviđenom u Konačnoj odluci o banci Parex (četvrta mjera).

(171) Međutim, iz prethodno navedenih razloga i s obzirom na dodatne obveze koje su preuzele Latvija i banka Citadele,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

*Članak 1.*

Sljedeće mjere predstavljaju državne potpore u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora:

(a) odobravanje podređenih zajmova Parex banci s početnim rokom dospijeća koji premašuje uvjete mjere odobrene u odlukama o spašavanju i Konačnoj odluci o banci Parex (prva mjera);

(b) odobravanje banci Citadele dodatnog 18-mjesečnog produljenja roka dospijeća podređenih zajmova u iznosu od 37 milijuna LVL (druga mjera);

c) odobravanje Reverti potpore za likvidnost koja premašuje najveće granice koje je Komisija odobrila u Konačnoj odluci o banci Parex (treća mjera).

*Članak 2.*

Mjere potpore iz članka 1. spojive su s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora u svjetlu obveza koje je Latvija preuzela kako je navedeno u Prilogu I.

*Članak 3.*

Rokovi za prodaju Poslovne jedinice za upravljanje bogatstvom (WMB) banke Citadele do 30. lipnja 2013. bez povjerenika za prodaju ili do 31. prosinca 2013. s povjerenikom za prodaju (četvrta mjera), navedeni u uvodnoj izjavi 73. Odluke Komisije C(2010) 6202 završni ispravak od 15. rujna 2009. o državnim potporama C 26/09 (ex N 289/09) koje Latvija planira provoditi za restrukturiranje društva AS Parex banka izmijenjeni su u skladu s obvezom koju je pružila Latvija i koja je navedena u Prilogu II.

*Članak 4.*

Ova je Odluka upućena Republici Latviji.

Sastavljeno u Bruxellesu 9. srpnja 2014.

*Za Komisiju*
Joaquín ALMUNIA
*Potpredsjednik*

---

*PRILOG I.*

Latvijska nadležna tijela ponudila su se objasniti i pojačati svoje obveze u odnosu na glavnicu i kamate u pogledu naslijeđenih podređenih zajmova kako slijedi:

(a) Citadele banka i Reverta (bivša Parex banka) te njihova povezana društva neće vlasnicima podređenog duga ili dioničarima, koji nisu latvijska država ili Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), platiti kamate, dividende ili doznake na postojeće instrumente kapitala (uključujući povlaštene dionice, B dionice i više i niže instrumente 2. kategorije) (nenaplaćene ili nastale) ili ostvarivati prava kupnje u vezi s njima, dok ili osim ako državna potpora Reverti i/ili Citadele ne bude u potpunosti otplaćena i osim ako za to ne postoji pravna obveza. Ako takve pravne obveze postoje, Latvija se obvezuje ukloniti ih čim prije moguće (i u svakom slučaju najkasnije do 30. travnja 2015.).

(b) Latvijska nadležna tijela također se obvezuju da neće otplatiti neplaćene dugove (glavnicu) naslijeđenih podređenih zajmova (osim ako i dok ne bude otplaćena sva državna potpora bankama Reverta/Citadele) koji će biti:

   i. podložni obvezujućoj odluci da plaćanja u skladu s naslijeđenim podređenim zajmovima neće biti plativa i dospjela; ili

   ii. pretvoreni u kapital 1. kategorije bez prava glasa; ili

   iii. zapisani;

   u mjeri u kojoj je to nužno za pokrivanje negativne neto vrijednosti imovine Reverte i pod uvjetom da je dostupna pravna osnova.

(c) Latvijska nadležna tijela poduzet će sve nužne mjere kako bi osigurala da su utvrđene sve pravne obveze koje su potrebne za ispunjenje navedenih obveza najkasnije do 30. travnja 2015.

(d) Najveći ukupan iznos kapitala koji će latvijska nadležna tijela pružiti Reverti smanjit će se na 49,5 milijuna LVL sa prethodno utvrđenih 118,7 milijuna LVL.

---

*PRILOG II.*

1. Latvijska nadležna tijela i banka Citadele obvezuju se uložiti najveće napore kako bi čim prije moguće i u svakom slučaju prije […] prikupile ponude za prodaju cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele (uključujući WMB). Prodaja će biti završena najkasnije do […]. Republika Latvija (i njezin savjetnik) moći će po vlastitom nahođenju odlučiti koja je odgovarajuća struktura i načini prodaje (npr. trgovinska prodaja ili IPO), ako Republika Latvija na kraju proda cijeli svoj udio u banci Citadele najkasnije do […]. U slučaju IPO-a, Republika Latvija obvezuje se dogovoriti prospekt ponude s FMCM-om do […].
2. Latvijska nadležna tijela i Citadele također se obvezuju osigurati imenovanje povjerenika za prodaju ako, do […] ne zaprime obvezujuće ponude, ili u slučaju IPO-a, i s istim ciljem, nije dogovoren prospekt s FCMC-om. U tom će slučaju Republika Latvija poduzeti nužne korake kako bi osigurala da povjerenik za prodaju bude imenovan i aktivan od […]. Podrazumijeva se također da se financijski savjetnik za prodaju banke Citadele također može imenovati povjerenikom za prodaju od […]. U slučaju imenovanja povjerenika za prodaju, latvijska nadležna tijela i Citadele obvezuju se primati obvezujuće i neopozive ponude svih stranaka do […] i sklopiti obvezujući i neopoziv ugovor o prodaji cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele do […], što će biti zaključeno najkasnije […].
3. Nadalje, latvijska nadležna tijela i banka Citadele obvezuju da će od […] Citadele […] novu poslovnu djelatnost i preostale poslovne djelatnosti banke Citadele će […], ako Republika Latvija ne sklopi do […] obvezujući i neopozivi sporazum u kojem je predviđena prodaja do […] cijelog udjela Republike Latvije u banci Citadele ili ako Republika Latvija ne uspije putem IPO-a prodati cijeli svoj udio u banci Citadele do […].
4. Latvijska nadležna tijela i Citadele obvezuju se zaključiti kupoprodajnu transakciju za potpuni udio Republike Latvije u banci Citadele do […]. Ako prodaja tog udjela ne bude dovršena do […], obvezuju se da će Citadele […] novu poslovnu djelatnost i preostale poslovne djelatnosti banke Citadele bit će […] od […].
5. Ako je Citadele […] u nekoj od navedenih situacija, bilo koji dio banke Citadele, za koji postoji zanimanje trećih strana, može se prodati i Republika Latvija i/ili Citadele mogu ih prenijeti na tu treću stranu (ne dovodeći u pitanje načela […] i bez nove državne potpore).